College van Hoven en Rechtbanken

De allocatie van de personele middelen
(Werklastmeting)
Rapport – Deel 1 (magistraten van de zetel)
1 maart 2022

Inhoud:

Voorwoord: 3
1. Inleiding: 7
2. De toepasselijke wetten: 8
3. De notie "werklastmeting" i.v.m. de allocatie van de middelen: 9
3.1. De door de wetgever vooruitgeschoven methode: 9
3.2. De volumes: 10
3.3. Het aantal werkuren van de rechter: 10
3.4. De normtijden: 12
3.5. Korte historiek: stopzetting "oude AMAI" begin 2019: 13
3.6. Herstart AMAI: 14
3.7. Hoe is er concreet gewerkt in "fase 1" van AMAI? 15
Voorbeeld 1: familiezaken in de rechtbanken van eerste aanleg: 15
Voorbeeld 2: strafzaken ten gronde in hoger beroep: 18
4. Wat kunnen we vandaag aanbieden? 22
5. De huidige werkelijkheid: wie werkt waar? 23
6. De huidige allocatie als beheersinstrument / correctie op "oude AMAI": 23
7. Nog apart toe te voegen VTE aan de resultaten van AMAI: 26
8. Het aantal benodigde magistraten voor het bestuur van de entiteit: 27
9. Wat zijn nu de "grote tendensen"? 29
10. Waar zijn vandaag de grootste noden? 31
11. Volumes versies eigenheid: is er nood aan correcties? 33
11.1. De correctiefactor: kleine entiteiten: 34
11.2. De correctiefactor: aantal afdelingen: 36
11.3. De correctiefactor: megazware strafdossiers: 36
11.4. De correctiefactor: tweetaligheid bij het schrijven van vonnissen/arresten: 37
11.5. De correctiefactor: Brussel hoofdstad: 37
11.6. Andere correctiefactoren? 39
12. Wat zal de impact van "AMAI 1" zijn op de vacatureplannen in de tussenperiode tot de afwerking van "Piste 2"? 39
13. Waarom hebben we een AMAI "Piste 2" nodig? 40
14. Wat gaan we meten in "Piste 2"? 41
15. Wie wordt er betrokken in "Piste 2"? 42
16. Welke meetmethode? 43
17. Komt "Piste 2" volledig in de plaats van "Piste 1"? 43
18. Timing van "Piste 2": 44

Voorwoord:

1.
Dit rapport bevat slechts de samenvatting van de resultaten van de eerste werklastmeting van de ***magistraten*** van de zetel. De werklastmeting van de griffiers en de administratie staat nog te zeer in zijn kinderschoenen om er thans reeds een rapport over op te stellen.

2.
De notie "*werklastmeting*" kwam reeds in het begin van deze eeuw aan bod in een officiële wettekst, nl. in de wet van 29.11.2001 inzake de gerechtelijke achterstand bij de hoven van beroep (om "*een objectievere verdeling van de kaders onder de gerechtelijke entiteiten*" te bekomen). In 2006 werd de Commissie voor de modernisering van de Rechterlijke Orde opgericht en in 2008 het Vast Bureau Statistiek en Werklastmeting. Deze beide organisaties hebben aanvankelijk bepaalde aspecten van de werklastmeting voor hun rekening genomen, en n.a.v. de oprichting van het College van Hoven en Rechtbanken in 2014 werd het geheel van deze werkzaamheden bij het College ondergebracht. De werklastmeting van de magistraten van de zetel kaderde in een project van interne allocatie van de middelen van de zetel, en werd in de dagelijkse omgangstaal al gauw ***"AMAI"*** genoemd (alhoewel **I**AMAI eigenlijk een juister acroniem is (**I**ntern **A**llocatie **M**odel – **M**odèle d'**A**llocation **I**nterne)).

Het voorliggende rapport is m.a.w. het resultaat van een meetproces dat +/- 14 jaar geleden begon en waar talrijke magistraten en ondersteunend personeel vele uren werk in gestoken hebben. Een ruwe schatting wijst uit dat we over die hele periode kunnen spreken van tussen de 20.000 en 40.000 magistraten-uren, los van het werk van het ondersteunend personeel.

3.
Het huidige College van Hoven en Rechtbanken wilde in eerste instantie het vele werk dat in de afgelopen 14 jaar verricht werd tot een goed einde brengen, maar is zich tegelijkertijd bewust van de evoluties die zich sedertdien hebben voorgedaan, en die tot gevolg hebben dat bepaalde uitgangspunten van destijds misschien wel voor verbetering vatbaar zijn.

Hoewel wij vandaag nog bepaalde leemten en gebreken in het destijds opgebouwde meetsysteem kunnen vaststellen, is het College toch de vaste overtuiging toegedaan dat er vandaag nood is aan een tussentijds bilan. Het ogenblik is aangebroken dat we de "oude AMAI" afronden, nagaan in welke mate we er gebruik van kunnen maken bij de opstelling van vacatureplannen, en meteen vooruitblikken naar een "AMAI 2.0", die moet verhelpen aan de thans nog vastgestelde leemten en gebreken.

De tussentijd tussen "AMAI 1" en "AMAI 2.0" wordt aangewend om "al doende" te leren werken met vacatureplannen die gebaseerd zijn op behoeften.

4.
Het opstellen van dit werklastmetingssysteem kadert binnen het voortdurende spanningsveld tussen enerzijds de beperkte budgettaire ruimte die politici voorhouden te hebben en anderzijds de veel grotere noden die magistraten ervaren op het terrein.

Discussies terzake tussen politiek en magistratuur leidden in het verleden vaak tot een dovemansgesprek. Beiden haalden andere cijferkundige gegevens aan die elkaar tegenspraken. Nooit waren er voldoende objectieve gegevens voorhanden die voor de beide gesprekspartners aanvaardbaar en geloofwaardig waren.

Favoriete bron om - bij dergelijke gesprekken - uit te putten waren internationale rapporten met zogenaamde "*Europese gemiddelden*".

Politici schermen dan graag met de Europese vergelijking dat België ongeveer even veel magistraten per inwoner zou hebben als het Europees gemiddelde van de ons omringende landen (aantal rechters per 100.000 inwoners: België 13,3; Nederland 14,6; Duitsland 24,5; Frankrijk 10,9; Luxemburg 36,2 (rapport CEPEJ 2020)).

Magistraten repliceren dan weer dat uit datzelfde rapport zou blijken dat het aantal nieuw ingeleide burgerlijke zaken per jaar in België veel hoger ligt dan in de buurlanden (aantal nieuwe burgerlijke zaken per 100.000 inwoners: België 6,7; Nederland 0,8; Duitsland 1,5; Frankrijk 2,2; Luxemburg 0,8 (rapport CEPEJ 2020)). Deze internationale cijfers zijn evenwel onderling gewoon niet vergelijkbaar. Zo worden in het CEPEJ-rapport voor België bv. quasi alle burgerlijke zaken meegerekend, terwijl de cijfers voor onze buurlanden enkel de betwiste zaken zouden bevatten.

Dit spanningsveld tussen bestuur en magistratuur is niet uitzonderlijk voor België, maar doet zich ook in onze buurlanden voor van zodra het op de financiering van de Rechterlijke Macht aankomt. Onze noorderburen kenden het "Leeuwarder-Manifest", dat in 2012 onmiddellijk door meer dan 500 rechters ondertekend werd, die hiermee hun onvrede uitdrukten over hun aanvoelen dat rechterswerk te veel als bandwerk beschouwd werd. Bij onze zuiderburen ontspint zich op huidig ogenblik, begin 2022, een nationaal debat over de onderfinanciering van justitie, waarbij de zetel een verhoging van het aantal magistraten claimt met 35%, terwijl volgens het Openbaar Ministerie zelfs een verdubbeling van het aantal parketmagistraten nodig zou zijn.

5.
Het College van Hoven en Rechtbanken tracht vanuit de magistratuur voornoemd spanningsveld met het bestuur te verkleinen, en is er van overtuigd dat dit slechts mogelijk is door te vertrekken van objectieve (niet voor discussie vatbare) gegevens die voor zowel de politieke overheid als de magistratuur aanvaardbaar en geloofwaardig zijn.

Dit rapport bevat de resultaten van "AMAI 1", en de oorspronkelijke werkmethode kwam er in essentie op neer dat voor elk type entiteit werkgroepen werden opgesteld die de

gemiddelde werktijd ***raamden*** per type zaak. In het licht van voornoemd spanningsveld lost deze werkmethode van "***schatting van eenheidstijden***" echter niet veel op: in de mate dat de methode resulteert in een status quo of een vermindering van het aantal rechters bestaat het risico dat de resultaten zullen aangevochten worden door de magistratuur; in de mate dat de methode resulteert in een substantiële verhoging van het aantal rechters bestaat het risico dat de resultaten niet zullen aanvaard worden door de politieke overheid.

Los van de verder vermelde nog bestaande leemten en gebreken in de thans afgeronde "AMAI 1", bestaat de voornaamste bekommernis van het College van Hoven en Rechtbanken er dan ook in om – tegelijkertijd met het uittesten van de "AMAI 1" een "piste 2 van AMAI" te ontwikkelen, waarin het "schatten" zoveel mogelijk wordt ingeruild voor daadwerkelijk "meten".

In dit rapport wordt uitgelegd hoe we voor "AMAI 1" uitgaan van de op vandaag bestaande budgettaire ruimte qua aantallen magistraten (zijnde het totale budget van het geheel van de huidige wettelijke kaders), om vervolgens een eventueel groeipad te bewandelen (waar nodig), naargelang de metingen van "AMAI – piste 2".

Het totale budget van het geheel van de huidige wettelijke kaders is op de dag van vandaag immers een minimum waar de regering zich aan moet houden (zoals onlangs nog terloops bevestigd door de Raad van State in het negatief advies inzake het voorontwerp van wet betreffende de flexibele kaders).

6.
Bij de lezing van het voorliggende rapport moet de lezer zich er tot slot voortdurend van bewust zijn dat de kerntaak van het College van Hoven en Rechtbanken er simpelweg in bestaat om een kwalitatieve en tijdige rechtspraak aan de burger aan te bieden. Het College van Hoven en Rechtbanken is er zich ten zeerste van bewust dat de meest productieve wijze van rechtspreken niet noodzakelijk de meest kwaliteitsvolle wijze van rechtspreken is. Toch mag deze kwaliteitsbewaking ons niet blind maken voor de zoektocht naar de meest efficiënte wijze van inzet van de toch schaarse middelen die de overheid in justitie kan investeren.

Het zal pas zijn vanaf het ogenblik dat de politieke overheid en de magistratuur zich beiden kunnen vinden in de objectiviteit van het werklastmetingssysteem, dat gesprekken over een eventuele verhoging van het totale budget van de zetel zullen kunnen aangevat worden.

Het voorliggende rapport moet de start worden van die gesprekken: in het voorliggende rapport wordt de werking van de rechterlijke macht voor het eerst cijfermatig in kaart gebracht. Voor het eerst weten we hoeveel rechters in ons land zich bezig houden met de behandeling van faillissementen, collectieve schuldenregelingen, familiezaken… Voor het eerst worden binnen eenzelfde type entiteit gelijkenissen en verschillen in kaart gebracht. Voor het eerst kan nagegaan worden in welke entiteit er een grotere actuele behoefte

bestaat aan bijkomende magistraten in vergelijking tot de andere entiteiten van hetzelfde type.

Wanneer we daarna ook de volgende horde nemen (Piste 2 als correctie op Piste 1: meten in plaats van ramen), mogen we hoopvol zijn dat deze gesprekken ook zullen resulteren in een aan de actuele noden aangepast budget.

1. Inleiding:

1.
Het nieuwe College van Hoven en Rechtbanken, dat geïnstalleerd werd in november 2019, maakte van de afwerking van de werklastmeting één van zijn prioriteiten.

Na een eerste inloopperiode, werd er vanaf oktober 2020 zeer intens gewerkt aan de finalisering van het **AMAI-project**, voor wat betreft het onderdeel "toebedeling van de personele middelen voor de magistraten van de zetel".

Opnieuw werden werkgroepen opgericht om vooral nog een aantal gaten in het geheel van de eenheidstijden te dichten.

Daarnaast werd beroep gedaan op alle individuele korpschefs om de reële allocatie van personen op de dag van vandaag te kennen: wie werkt waar en in welke materies?

2.
Tenslotte werd een "AMAI piste 2" bedacht om oplossingen te bieden voor die problemen waar de "oude AMAI" geen antwoord op bood.

3.
Het gevolg is dat we eindelijk op het punt gekomen zijn dat de eerste versie van ons werklastmetingssysteem in die mate af is, dat we de eerste grote tendensen zien, vanaf waar we verder kunnen verfijnen. Er bestaat vandaag nog geen "af" product, maar vandaag hebben we eindelijk de basis gelegd om de grove kam thuis te laten en met de fijne kam verder te werken.

Vandaag hebben we het "punt 2.0" bereikt: er moet nog veel werk gebeuren, maar dat toekomstige werk is eindelijk welomlijnd en bevattelijk. De werklastmeting van de magistratuur is niet langer zoals het monster van Loch Ness, waar iedereen over spreekt maar waarvan nog nooit iemand een glimp heeft opgevangen. Vandaag zien we de contouren al duidelijk. De werklastmeting is een welomlijnd project in ontwikkeling geworden.

Dat project wordt u vandaag voorgesteld, met trots, maar ook met bescheidenheid.

Wij zijn trots op het feit dat we eindelijk transparantie kunnen geven over het geheel van de redeneringen achter de werklastmeting. We zijn bescheiden omdat er nog geen "af systeem" is; vandaag is er enkel een nieuw vertrekpunt om verder te verfijnen. Tegelijkertijd willen we een zicht geven op de alternatieve oplossingen in de nabije toekomst voor problemen die niet met de "oude AMAI" kunnen opgelost worden.

2. De toepasselijke wetten:

- Art. 181 Ger. W.: "*Er wordt een College van de hoven en rechtbanken opgericht dat instaat voor de goede algemene werking van de zetel. Het College, binnen deze bevoegdheid:* ***1°*** *neemt maatregelen die een toegankelijke, onafhankelijke, tijdige en kwaliteitsvolle rechtsbedeling verzekeren door het organiseren van onder meer communicatie, kennisbeheer, een kwaliteitsbeleid, werkprocessen, de implementatie van informatisering, het strategisch personeelsbeleid, de statistieken, de* ***werklastmeting*** *en* ***werklastverdeling****;…*"

- (toek.) art. 185/6 Ger. W.: "*De Colleges verdelen de middelen onder de gerechtelijke entiteiten van hun organisatie op basis van de beheersplannen van de gerechtelijke entiteiten. … De personele middelen worden bepaald op grond van de resultaten van een uniforme regelmatige uitgevoerde* ***werklastmeting met nationale normtijden*** *zoals voorzien in artikel 352bis, eventueel aangevuld met* ***andere objectieve criteria***."

- Art. 352bis, ingevoerd in 2001 n.a.v. de tijdelijke kaders in de hoven van beroep, gewijzigd bij Wet 18.02.2014: (De Koning stelt, na advies van het College van de hoven en rechtbanken …, de wijze vast waarop de werklast van de rechter … wordt geregistreerd, alsook de wijze waarop deze geregistreerde gegevens worden geëvalueerd) "*De werklastmeting gebeurt op basis van* ***nationale normtijden*** *voor elke categorie van rechtscollege en parket*". (elke 5 jaar)

- (toek.) art. 185/4 Ger. W.: *"§ 1 De minister van Justitie sluit met elk College een beheersovereenkomst voor het beheer van hun organisatie. Een beheersovereenkomst wordt gesloten voor een* ***periode van drie jaar****. …*"

- **Art. 45 van de wet van 18.02.2014:** "*De resultaten van de eerste werklastmeting zullen ten laatste op* ***31 december 2016*** *aanleiding geven tot een evaluatie met het oog op een* ***objectievere verdeling van de kaders onder de gerechtelijke entiteiten****. Deze werklastmeting wordt vijfjaarlijks herhaald overeenkomstig artikel 352bis van het Gerechtelijk Wetboek*."

3. De notie "werklastmeting" i.v.m. de allocatie van de middelen:

Als we in deze tekst spreken over werklastmeting, moet de lezer zich goed voor ogen houden dat het **niet** gaat over de individuele werklast van een individuele rechter. Het is de korpsoverste (en niet het College), die zich bezig houdt met de gelijke verdeling van het werk tussen de diverse rechters van zijn/haar korps.

In het geval van AMAI waarover we het hier hebben (het allocatiemodel), gaat het om de globale werklast van het geheel der entiteiten.
Doel is "*een objectievere verdeling van de kaders onder de gerechtelijke entiteiten*" te bekomen (art. 45 Wet 29.11.2001).

Voormeld onderscheid is belangrijk: de vraag is dus niet of deze of gene rechter/griffier hard of weinig werkt; de vraag is wel: in hoeveel rechters/griffiers moet er voorzien worden om – over het gehele land - een tijdige en kwaliteitsvolle rechtsbedeling te verzekeren?

Het werklastmetingssyteem moet in principe dus **één resultaat** geven:
er zijn X aantal rechters/griffiers nodig om de rechtspraak in ons land uit te oefenen.

Het daarvoor noodzakelijke budget wordt voorzien door de federale overheid. Die rechters moeten door het College H&R (binnen bepaalde limieten) als volgt verdeeld worden over de diverse entiteiten: X% daar en X% ginder.

3.1. De door de wetgever vooruitgeschoven methode:

De formule:

In art. 352bis Ger. W. is sprake van "nationale normtijden" voor elke categorie van rechtscollege.

Het taalgebruik is niet onbelangrijk: de notie "**normtijd**" werd gebruikt i.p.v. eenheidstijd, omdat de wetgever van oordeel was dat niet louter naar gemiddelde behandeltijden moest worden gezocht. "Normtijd" bevat in zich ook de notie dat er gestreefd moest worden naar beter…

Uiteindelijk was het de bedoeling om tot volgende simpele rekensom te komen:

$$\text{Het totaal aantal benodigde rechters} = \frac{\text{VOLUME aan zaken x Nationale NORMTIJD/zaak}}{\text{Aantal WERKUREN/rechter/jaar}}$$

Volgende fouten kunnen in dergelijk systeem de uitkomst beïnvloeden:

1. De volumes zijn niet juist geteld;
2. De normtijden zijn niet juist of zijn niet vergelijkbaar tussen de verschillende soorten entiteiten;
3. Het weerhouden aantal werkuren van de rechter is fout, en/of het daarin weerhouden aantal uren niet dossier-gebonden werktijd.

Bij de huidige uitwerking van het werklastmetingssysteem zijn we ons bewust van die mogelijke fouten op alle drie de terreinen.

3.2. De volumes:

Voor wat de volumes betreft hebben we moeten vaststellen dat we er vandaag nog steeds niet in slagen voor sommige categorieën van rechters objectief vergelijkbare volumes uit de applicaties te trekken. Dat is zo het geval voor de jeugdrechters, de strafuitvoeringsrechtbanken en deels voor de onderzoeksrechters. Voor hen hebben we dan ook – in samenwerking met de leden van de betrokken werkgroepen - een andere methode ontwikkeld dan te werken met normtijden gekoppeld aan volumes van producten.

Hoewel voor de andere types rechter de statistieken meer betrouwbaar zijn, is er ook op dat vlak echter nog werk aan de winkel. De ICT-applicaties die destijds ontworpen werden, werden niet ontwikkeld met het oog op betrouwbare statistieken, maar wel om een handig werkinstrument te zijn. Hoewel op het vlak van de meting van de volumes reeds veel werk werd geleverd, blijft voortdurende waakzaamheid en verbetering noodzakelijk. Enerzijds wordt van elke korpschef (voorzitter/hoofdgriffier) gevraagd blijvend te signaleren of er bepaalde volumes eventueel niet correct geregistreerd worden; anderzijds zullen door het College in de nabije toekomst ook meer dwingende richtlijnen worden opgesteld over de wijze van invulling van de ICT-applicaties, zodat steeds beter vergelijkbare cijfers bekomen worden.

3.3. Het aantal werkuren van de rechter:

Het hele systeem staat of valt met een overeenstemming over het gemiddeld aantal uren dat een rechter zou moeten werken.
Daarbij zijn twee elementen van belang:

- Wat is de gewenste gemiddelde wekelijkse arbeidsduur? Op hoeveel dagen vakantie heeft een rechter recht?

- Hoeveel tijd gaat er naar niet product-gebonden werk (vergaderingen, evaluaties, commissies, opleiding geven/volgen, zelfstudie, …).

Indien deze arbeidsduur (en het aandeel van de niet product-gebonden arbeid) sterk varieert, levert het werklastmetingssysteem ook totaal verschillende resultaten af.

Rekenvoorbeelden:

Voorbeeld 1:

Overeenstemming wordt bereikt dat een rechter gemiddeld **38-uren/week** moet werken, dat hij recht heeft op 10 feestdagen en op 24 vakantiedagen, en dat hij gemiddeld **20%** van zijn werktijd besteedt –aan niet dossier-gebonden werk.
Deze rechter beschikt op een jaar over 1.360 uren dossierwerktijd.
Het binnenkomend VOLUME aan producten op jaarbasis = 7.200
De gemiddelde normtijd/product = 5,333 uren.
Hoeveel rechters heeft deze rechtbank nodig?
7.200 x 5,3 33/1.360 = 28,23 rechters.

Voorbeeld 2:

Overeenstemming wordt bereikt dat een rechter gemiddeld **40-uren/week** moet werken maar dat het aanvaardbaar is dat er **5 overuren per week** gepresteerd worden, dat hij recht heeft op 10 feestdagen en op 24 vakantiedagen, en dat hij gemiddeld **10%** van zijn werktijd besteedt –aan niet dossier-gebonden werk.
Deze rechter beschikt op een jaar over 1.830,6 uren dossierwerktijd.
Het binnenkomend VOLUME aan producten op jaarbasis = 7.200
De gemiddelde normtijd/product = 5,333 uren.
Hoeveel rechters heeft deze rechtbank nodig?
7.200 x 5,333 /1.830,6 = 21 rechters (20,97)

Vergelijking tussen beide voorbeelden:

De vergelijking tussen deze twee eenvoudige voorbeelden toont duidelijk aan dat er enorm veel verschil kan zitten op de resultaten van AMAI, naargelang de premisses die men aanneemt over de gemiddelde arbeidsduur van de rechter.

Op huidig ogenblik is er niet geweten hoeveel een rechter gemiddeld werkt. Dit **“zwart gat”** in het werklastmetingssysteem zal worden weggewerkt in de “Piste 2” van AMAI (zie verder).

Dan nog zal er een politieke discussie gevoerd worden op het scherp van de snee: hoeveel overuren zullen acceptabel zijn, zowel voor het bestuur als voor de magistratuur? Het hogerstaande rekenvoorbeeld toont duidelijk aan dat het akkoord over de gemiddelde

wekelijkse arbeidsduur en de acceptatie van de hoeveelheid niet-betaalde overuren, een enorme weerslag zullen hebben op het ter beschikking gestelde budget.

Vandaag moeten wij ons – uit praktische overwegingen - in eerste instantie richten naar het huidige budget dat uitgegeven wordt aan de lonen voor de medewerkers binnen de rechterlijke macht.

Het budget waarmee het College van Hoven en rechtbanken rekent is niet het huidige budget zoals dat verlaagd werd ingevolge de jarenlange besparingen, maar wel het budget dat overeenstemt met een 100% kaderinvulling.

In deze eerste fase zal de invulling van de formule die vermeld wordt onder punt 3.1. dan ook geforceerd worden, waarbij het totaal aantal benodigde rechters dus sowieso zal overeenstemmen met een budget 100% kaderinvulling, ongeacht de gewenste arbeidsduur van de rechter. Het zal pas in een latere fase ook mogelijk worden om met de politieke overheid te onderhandelen over een eventueel noodzakelijk hoger budget om een tijdige en kwaliteitsvolle rechtsbedeling te garanderen. Daarvoor moet noodzakelijkerwijze eerst "piste 2" zijn afgerond m.b.t. de reële arbeidsduur, en moet dit resultaat gekoppeld worden aan de beslissingen omtrent de gemiddelde arbeidsduur in het kader van het sociaal statuut.

3.4. <u>De normtijden:</u>

Tussen de jaren 2008 en 2016 werd een lijst van producten opgesteld, zowel voor de magistratuur als voor de griffie, verschillend per soort rechtbank.

Dit levert vandaag een excel op die in totaal bestaat uit meer dan 1000 producten.

- → Elk product werd besproken en gewikt en gewogen;
- → Elk product werd onderverdeeld volgens "zwaarte" (veel partijen, weinig partijen, …)
- → Aan elk product werd een "normtijd" verbonden, waarbij het vooral moeilijk bleek om de uitzondering niet te laten primeren op de regel.

Op veel plaatsen werd met timesheets gewerkt, met individuele gesprekken en met groepsgesprekken, en - naargelang de entiteit - ook met individuele chronometrering.
Enkel bij de hoven van beroep gebeurde tijdens het hele proces van het bepalen van normtijden ook steeds een voortdurende terugkoppeling aan de hand van de werkelijke outputcijfers van de jaren voordien, waardoor enkel de oude AMAI-resultaten van de hoven van beroep niet resulteerden in een enorme toename van het aantal benodigde magistraten.

Deze werkwijze met normtijden leverde een aantal problemen op:

Probleem 1: het was geen meting van normtijden, maar een **raming van gemiddelde tijden.**
Probleem 2: de "aard van de zaak" stemt vaak niet overeen met de werkelijkheid (zaken betreffen vaak meerdere "aarden van de zaak", een "factuurzaak" kan een overheidsopdracht zijn, enz…).
Probleem 3: de gemeten volumes zijn **magistraat-gebonden** – griffiewerk is uiterst moeilijk in magistratenvolumes te meten;
Probleem 4: het is een **log systeem**: 3-jaarlijkse herziening betekent massa's werk ((groeps-)gesprekken) om >1000 producten te herzien (ook een ingrijpende wetswijziging zoals POTPOURRI I (uitvoerbaarheid bij voorraad) vereist onmiddellijk een volledige herziening per product (immers: de makkelijke zaken vallen weg en de gemiddelde (overblijvende) complexiteit wordt vergroot).
Probleem 5: (en dit is het belangrijkste probleem): ER IS GEEN TRANSVERSALITEIT MOGELIJK: als er uiteindelijk per type entiteit een zekere overeenstemming tot stand gekomen is over de normtijden, is die overeenstemming er NIET over de entiteiten heen.

3.5. Korte historiek: stopzetting "oude AMAI" begin 2019:

Er is in de jaren 2008-2019 enorm veel werk gestoken in dit hele systeem van werklastmeting, niet alleen door de analisten, maar ook en vooral door ontelbaar veel magistraten en griffiers die in allerlei werkgroepen hun medewerking verleenden.

In de laatste jaren berekende men vervolgens de resultaten van AMAI, en men kwam tot de vaststelling dat ons land eigenlijk **500 rechters** te weinig had (vergeleken met de wettelijke kaders) indien men rekende met de **output**cijfers van de laatste 3 jaren, en dat er toch nog steeds **426 rechters** te weinig waren indien men rekende met de **input**cijfers van de laatste 3 jaren. Dit gewenste surplus moet geplaatst worden tegenover het totale kader (1621 rechters) en tegenover de daadwerkelijke hoeveelheid rechters waarmee er gewerkt werd (1488 rechters). Kortom: de "oude AMAI" vertelde ons dat er in globo 33% te weinig rechters waren.

Dit resultaat werd bereikt door te rekenen met een 40-urenweek waarvan 20% niet dossier-gebonden arbeidstijd.

Hierdoor ontstonden er grote twijfels over de validiteit van ons meetsysteem, met de daarbij horende repercussies op de mogelijkheid of een politiek akkoord over dergelijke resultaten bereikt kon worden.

Vandaar begon men de oude AMAI-resultaten te "corrigeren".
De talrijke normtijden werden vervolgens op vrij lineaire wijze (vertrekkende vanuit de "best presterende entiteit") gereduceerd om meer in overeenstemming te zijn met de reële kaders.

Zo werden bij:

De arbeidshoven: de normtijden gereduceerd met **+/- 11,5%** (van 43 gewenste VTE's tot 38 VTE's)
De REA's: de normtijden gereduceerd met **+/- 16%** (van 878 gewenste VTE's tot 740 VTE's)
De arbeidsrechtbanken: de normtijden gereduceerd met **+/- 21%** (van 203 gewenste VTE's tot 160 VTE's)
De ondernemingsrechtbanken: de normtijden gereduceerd met **+/- 30%** (van 192 gewenste VTE's tot 135 VTE's)

Deze lineaire correcties werden door het terrein niet aanvaard.
Er kon binnen het College H&R geen validatie-akkoord bereikt worden.
Na het voorjaar 2019 werden de werkzaamheden omtrent AMAI niet meer verder gezet.

3.6. Herstart AMAI:

Het nieuwe College van Hoven en Rechtbanken, dat geïnstalleerd werd in november 2019, maakte van de afwerking van de werklastmeting één van zijn prioriteiten.

Na een eerste inloopperiode, werd er vanaf oktober 2020 zeer intens gewerkt aan de finalisering van het AMAI-project.

Deze finalisering werd gestart vanuit volgende invalshoeken:

- De gaten in de "oude" AMAI moesten opgevuld worden. Het vele reeds verrichte werk moest afgewerkt worden. D.w.z., daar waar er producten waren die nog geen normtijd hadden meegekregen, moest er een normtijd opgeplakt worden.
- De manifeste problemen in de "oude" AMAI moesten een andere invulling krijgen (**geen lineaire correcties meer**).
- De problemen die niet kunnen opgelost worden binnen de "oude AMAI" moesten benoemd worden, en hiervoor moest een alternatieve oplossing gezocht worden.

Opnieuw werden **werkgroepen** opgericht om vooral de gaten in het geheel van de normtijden te dichten.

Daarnaast werd beroep gedaan op **alle individuele korpschefs** om de huidige realiteit van vandaag te kennen: wie werkt waar en in welke materies?

Sedert oktober 2020 werden maar liefst **75 geregistreerde werkvergaderingen** gehouden met de magistraten van het terrein, waarop de voorbereidende vergaderingen van diezelfde magistraten binnen hun entiteiten werden afgerond.

Daarnaast werden binnen de steundienst van het College van Hoven en Rechtbanken nog **137 interne werkvergaderingen** gehouden ter voorbereiding van de eigenlijke collegevergaderingen terzake.

Kortom: zowel op het terrein als binnen (de steundienst van) het College van Hoven en Rechtbanken werden de afgelopen 14 maanden alle zeilen bijgezet om de “oude AMAI” eindelijk af te ronden.

3.7. Hoe is er concreet gewerkt in “fase 1” van AMAI?

Per type entiteit werd er met werkgroepen gewerkt, waarin vergaderd werd over de zogenaamde “normtijden” per product.

De gehanteerde werkwijze, en de moeilijkheden die wij hierbij ontmoetten, kunnen best uitgelegd worden aan de hand van enkele voorbeelden.

Bij wijze van voor de leek gemakkelijk uitlegbare voorbeelden, worden enerzijds de “familiezaken” in de rechtbanken van eerste aanleg weerhouden, en anderzijds de “strafzaken ten gronde” in de hoven van beroep.

Voorbeeld 1: familiezaken in de rechtbanken van eerste aanleg:

Zoals hoger uitgelegd werd er voor het geheel van de hoven en rechtbanken een lijst van behandelde materies opgesteld, wat – voor wat de magistraten betreft – neerkwam op een totaal van 560 van elkaar verschillende producten.

De rechtbank van eerste aanleg behandelt tal van materies (zoals: burgerlijke zaken, familiezaken, gerechtelijke strafonderzoeken, strafzaken ten gronde, jeugdzaken, fiscale zaken, strafuitvoeringszaken, beslagzaken, enz.).

Indien we ons in dit voorbeeld beperken tot de familiezaken, kan in onderstaande tabel gezien worden welke “producten” er voor de familierechters vastgelegd werden.

code			Naam product		Tijd in uren
FF	10	a	Staat van personen	Eenzijdig verzoekschrift	4,000
FF	10	b	Staat van personen	Dagvaarding	4,000
FF	15	z	Adoptie		2,000
FF	20	z	Erfenissen, schenkingen en testamenten		9,000
FF	40	z	Familiaal vermogensrecht		9,000

FF	50	a	Scheidingsprocedures	EOT	0,500
FF	50	b	Scheidingsprocedures	EOO - Pleitzaak scheiding	1,626
FF	50	c	Scheidingsprocedures	Dringende voorlopige maatregelen	4,886
FF	51	z	Wettelijke samenwoning		7,667
FF	53	z	Vorderingen tot tijdelijk huisverbod		2,670
FF	55	z	Vorderingen t.a.v. minderjarigen		2,333
FF	60	z	Ouderlijk gezag, omgangsrecht & alimentatie/onderhoud voor kinderen		4,788
FF	65	z	Omgangsrecht grootouders en derden + onderhoud in opgaande lijn		5,500
FF	70	z	Beroepen VG & PR		9,000
FF	80	z	Schikkingen in KMS (D-rol)		2,000
FF	90	z	Andere		2,670
FF	92	z	Procedures inzake homologatie bemiddeling		0,500

In de linkerkolommen staat de code van de materies, in de middenkolommen de benaming van de materies en in de rechterkolom het eindresultaat van de besprekingen om een “eenheidstijd” of “normtijd” te bepalen.

De besprekingen in de werkgroepen over de normtijden verliepen vaak intens, omdat de discussies de kern zelf van het rechtspreken betroffen, en er vaak een compromis gevonden moest worden op meerdere vlakken.

Een voorbeeld kan dit verduidelijken:
Een koppel dat uit de echt scheidt, beiden gewone bedienden met één nog zeer jong kind, heeft een beperkte betwisting over de verblijfsregeling (kan een gelijk verdeeld verblijf reeds op dergelijke jonge leeftijd?) en over de onderhoudsbijdrage voor het kind.

De situatie betreft een standaardsituatie. Het zal niet al te moeilijk geweest zijn om in de werkgroep overeen te komen hoeveel uren de rechter gemiddeld nodig heeft om de zaak voor te bereiden en om een gemotiveerde beslissing uit te schrijven.

Moeilijker zal het geweest zijn om tussen de magistraten een akkoord te bereiken over welke werkwijze het meest efficiënt is en welke werkwijze het meest kwaliteitsvol.

Immers:

- er kan voor geopteerd worden om de ouders standaard eerst in de Kamer Minnelijke Schikking te laten verschijnen en hen pas na het mislukken van de besprekingen aldaar, door te sturen naar een pleitkamer. De achterliggende motiveringen zijn kwalitatief van aard, er van uitgaande dat een goed bemiddeld akkoord mogelijk beter gedragen zal worden door de ouders - en dus beter uitgevoerd zal worden - dan een door de rechter opgelegde regeling. Wanneer deze werkwijze gehanteerd wordt zullen er wel vaak meerdere zittingen per zaak zijn, met in die gevallen twee behandelende rechters (één in de KMS-kamer en één in de pleitkamer).

- In de pleitkamer kan deze vrij eenvoudige zaak normalerwijze op gemiddeld 35 minuten volledig mondeling worden uiteengezet voor de rechter. Toch kan er voor geopteerd worden om de ouders dubbel zoveel spreektijd te geven. Ook hier is de achterliggende overweging weer een kwalitatieve overweging: het getuigt van kwaliteitsvolle rechtspraak indien de beide ouders het gevoel hebben dat er door de rechter echt naar hen geluisterd werd. Het verschil is echter dat er op de ene zitting 6 zaken in beraad zullen genomen zijn en op de andere zitting slechts 3 zaken.

Het bepalen van normtijden is dus niet zo eenvoudig:

- men moet een gemiddelde werktijd zoeken tussen de werktijden die nodig zijn voor de meest makkelijke zaak en de meest moeilijke zaak in zijn soort, en het nadeel is dat de meeste collega's zich het best de moeilijke zaken herinneren.

- Vervolgens moet men streven naar de meest efficiënte werkwijze. Het volstaat dus niet om zomaar een gemiddelde te nemen van de werkelijk gepresteerde tijd (hoe er nu overal gewerkt wordt).

- Tot slot moet men durven benadrukken dat het ook kwaliteitsbevorderend kan zijn om soms extra tijd uit te trekken die misschien niet noodzakelijk is voor de rechter om tot een juist oordeel te komen, maar wel voor de rechtszoekende om het gevoel te krijgen echt gehoord te zijn.

Uiteindelijk worden de (in een dergelijk algemeen compromis bereikte) normtijden dan vermenigvuldigd met de volumes zoals die door de BU statistiek uit de applicaties gehaalde worden.

In dit concrete geval van de familierechters kennen we – per code – volgende volumes (gemiddelde input over de jaren 2017-2018-2019):

nc	nc2	n	nc4			WVL	OVL	ANT	LIM	LEU	BRN	BRF	NIV	HEN	NAM	LUX	LGE	EUP
EAPI	FF	10	a			408	572	819	157	102	252	726	114	435	129	75	777	38
EAPI	FF	10	b			101	150	223	54	40	69	246	34	216	51	23	197	2
EAPI	FF	15	z			109	140	175	66	52	61	126	54	125	63	41	104	9
EAPI	FF	20	z			711	776	830	345	208	385	620	204	1120	537	173	894	29
EAPI	FF	40	z			366	332	401	238	107	119	161	102	250	87	59	213	13
EAPI	FF	50	a			1565	1772	2505	1076	657	469	1170	506	1213	548	353	911	85
EAPI	FF	50	b			512	722	897	460	209	357	973	245	1007	382	219	957	31
EAPI	FF	50	c			1116	1444	1539	749	330	543	1208	553	2013	912	351	1515	51
EAPI	FF	51	z			11	12	68	6	5	6	38	1	20	3	1	10	0
EAPI	FF	53	z			1	1	61	105	0	0	0	0	4	0	10	0	0
EAPI	FF	55	z			2	3	5	1	1	1	3	1	7	1	1	2	1
EAPI	FF	60	z			1393	1867	2056	899	457	647	1241	621	3089	907	447	2443	64
EAPI	FF	65	z			50	56	54	34	22	19	35	23	171	54	26	130	1
EAPI	FF	70	z			44	44	23	19	24	12	36	9	25	11	3	14	2
EAPI	FF	80	z			31	71	74	5	5	9	0	4	209	102	17	90	7
EAPI	FF	90	z			4	26	66	21	0	1	4	0	7	29	5	27	0
EAPI	FF	92	z			0	3	11	0	23	18	21	0	16	1	0	11	0

Vermenigvuldiging van de normtijden met de vastgestelde volumes geeft dan volgende resultaten op het vlak van het aantal benodigde familierechters om de gemiddelde jaarlijkse input te verwerken:

WEST-VLAANDEREN	19,54
OOST-VLAANDEREN	23,74
ANTWERPEN	27,44
LIMBURG	11,95
LEUVEN	6,17
BRUSSEL (N)	9,44
BRUXELLES (F)	19,20
NIVELLES	7,37
HAINAUT	32,32
NAMUR	12,42
LUXEMBOURG	5,31
LIÈGE	26,80
EUPEN	0,92

Opgelet: bij gebrek aan transversaliteit gaat het hier niet om nominale aantallen familierechters, maar om verhoudingen tussen de betrokken rechtbanken.

Voorbeeld 2: strafzaken ten gronde in hoger beroep:

Net zoals hoger bij de familiezaken op de rechtbanken van eerste aanleg staat in de linkerkolommen de code van de materies, in de middenkolommen de benaming van de materies en in de rechterkolom het eindresultaat van de besprekingen om een “eenheidstijd” of “normtijd” te bepalen:

Code			materie		Tijd in uren (3 rechters)
SP	11	a	Openbare trouw	zaken met >4 partijen	28,700
SP	11	b	Openbare trouw	andere zaken	11,200
SP	13	a	Mensenhandel en -smokkel	zaken met >4 partijen en/of fed. parket	32,700

SP	13	b	Mensenhandel en -smokkel	andere zaken	16,200
SP	15	a	Zedenmisdrijven	zaken met >4 partijen	33,350
SP	15	b	Zedenmisdrijven	andere zaken	15,850
SP	17	a	Personen en orde der familie	laster & eerroof en stalking	21,700
SP	17	b	Personen en orde der familie	medische aansprakelijkheid	42,200
SP	17	c	Personen en orde der familie	andere zaken dan supra, >4 partijen	24,700
SP	17	d	Personen en orde der familie	andere zaken dan supra	10,700
SP	18	z	Terrorisme		32,700
SP	19	a	Drugs	zaken met >4 partijen en/of fed. parket	34,700
SP	19	b	Drugs	andere zaken	11,200
SP	21	a	Eigendommen	zaken met >4 partijen en/of fed. parket	28,700
SP	21	b	Eigendommen	andere zaken	10,200
SP	25	a	Fin., eco. en/of fiscale misdrijven	zaken met >4 partijen	50,700
SP	25	b	Fin., eco. en/of fiscale misdrijven	andere zaken	20,700
SP	27	a	Ruimt. Ord., milieu en stedenbouw	met rechtspersonen, >4 partijen	42,700
SP	27	b	Ruimt. Ord., milieu en stedenbouw	met rechtspersonen, <4 partijen	25,700
SP	27	c	Ruimt. Ord., milieu en stedenbouw	zonder rechtspersonen, >4 partijen	25,700
SP	27	d	Ruimt. Ord., milieu en stedenbouw	zonder rechtspersonen, <4 partijen	11,200
SP	40	a	Sociaal strafrecht	meer dan 4 partijen & project HB	33,700
SP	40	b	Sociaal strafrecht	meer dan 4 partijen & project AH	30,333
SP	40	c	Sociaal strafrecht	niet meer dan 4 partijen & project HB	10,700
SP	40	d	Sociaal strafrecht	niet meer dan 4 partijen & project AH	9,583

SP	90	a	Andere Corr. zaken	zaken met >4 partijen	21,700
SP	90	b	Andere Corr. zaken	andere zaken	9,2

Het belangrijkste verschil met het eerste voorbeeld (familiezaken) is dat het hier om strafzaken in hoger beroep handelt, wat wil zeggen dat elke zaak sowieso door een collegiale kamer van 3 rechters (raadsheren) behandeld moet worden. Wanneer er maar één uur gepleit wordt, betekent dit sowieso al drie magistratenuren, ongeacht enerzijds de voorbereidingstijd, de beraadtijd en de schrijftijd voor de projectmaker en anderzijds de beraadtijd en de naleestijd voor de beide collega's. Hierbij kan de tijd uiteraard nog oplopen indien de 3 magistraten alle drie afzonderlijk schrijven en vervolgens hun project onderling vergelijken om tot een gezamenlijk standpunt te komen.

Voor het overige bemoeilijkten dezelfde overwegingen als bij de familiezaken de discussies binnen de werkgroep strafzaken ten gronde in hoger beroep:

- men moet een gemiddelde werktijd zoeken tussen de werktijden die nodig zijn voor de meest makkelijke zaak en de meest moeilijke zaak in zijn soort, en het nadeel is dat iedereen zich het best de moeilijke zaken herinnert.

- Vervolgens moet men streven naar de meest efficiënte werkwijze. Moeten alle 3 de rechters afzonderlijk schrijven en dan vergelijken om tot een gezamenlijk standpunt te komen, of delegeert men één van hen om de tekst – na beraad – te redigeren, waarna de beide anderen nalezen en hun opmerkingen formuleren? Het volstaat dus niet om zomaar een gemiddelde te nemen van de werkelijke tijd (hoe er nu overal gewerkt wordt).

- Tot slot moet men durven benadrukken dat het ook kwaliteitsbevorderend kan zijn om soms extra tijd uit te trekken die misschien niet noodzakelijk is voor de rechter om tot een juist oordeel te komen, maar wel voor de rechtszoekende om het gevoel te krijgen echt gehoord te zijn.

Uiteindelijk worden de (in een dergelijk algemeen compromis bereikte) normtijden dan vermenigvuldigd met de volumes zoals die door de BU statistiek uit de applicaties gehaalde worden.

In dit concrete geval van de strafrechters ten gronde in hoger beroep kennen we – per code – volgende volumes (gemiddelde input over de jaren 2017-2018-2019):

nc1	nc2	nc3	nc4	GNT	ANT	BRU	MNS	LGE
HBCA	**SP**	**11**	**a**	**18**	**17**	**20**	**7**	**14**
HBCA	**SP**	**11**	**b**	**63**	**88**	**106**	**31**	**44**
HBCA	**SP**	**13**	**a**	**11**	**9**	**17**	**4**	**4**
HBCA	**SP**	**13**	**b**	**4**	**3**	**2**	**1**	**0**

HBCA	**SP**	**15**	**a**	**11**	**6**	**10**	**2**	**6**
HBCA	**SP**	**15**	**b**	**71**	**63**	**65**	**33**	**71**
HBCA	**SP**	**17**	**a**	**28**	**17**	**21**	**13**	**19**
HBCA	**SP**	**17**	**b**	**1**	**1**	**0**	**0**	**0**
HBCA	**SP**	**17**	**c**	**38**	**19**	**38**	**21**	**26**
HBCA	**SP**	**17**	**d**	**212**	**162**	**257**	**144**	**200**
HBCA	**SP**	**18**	**z**	**4**	**3**	**6**	**2**	**2**
HBCA	**SP**	**19**	**a**	**176**	**264**	**192**	**58**	**76**
HBCA	**SP**	**19**	**b**	**14**	**11**	**14**	**2**	**4**
HBCA	**SP**	**21**	**a**	**298**	**307**	**472**	**162**	**208**
HBCA	**SP**	**21**	**b**	**42**	**29**	**38**	**13**	**21**
HBCA	**SP**	**25**	**a**	**16**	**3**	**10**	**5**	**1**
HBCA	**SP**	**25**	**b**	**58**	**30**	**56**	**16**	**5**
HBCA	**SP**	**27**	**a**	**10**	**2**	**7**	**0**	**3**
HBCA	**SP**	**27**	**b**	**16**	**12**	**24**	**1**	**9**
HBCA	**SP**	**27**	**c**	**4**	**2**	**0**	**1**	**1**
HBCA	**SP**	**27**	**d**	**39**	**28**	**12**	**2**	**3**
HBCA	**SP**	**40**	**a**	**7**	**1**	**6**	**4**	**5**
HBCA	**SP**	**40**	**b**	**4**	**1**	**3**	**2**	**3**
HBCA	**SP**	**40**	**c**	**37**	**19**	**30**	**29**	**26**
HBCA	**SP**	**40**	**d**	**19**	**9**	**14**	**14**	**13**
HBCA	**SP**	**90**	**a**	**13**	**7**	**12**	**4**	**5**
HBCA	**SP**	**90**	**b**	**117**	**106**	**96**	**47**	**75**

Vermenigvuldiging van de normtijden met de vastgestelde volumes geeft dan volgende resultaten op het vlak van het aantal benodigde penale raadsheren om de gemiddelde jaarlijkse input te verwerken:

GENT	22,25
ANTWERPEN	21,61
BRUSSEL-BRUXELLES	25,92
MONS	9,87
LIÈGE	13,13

Opgelet:

1. Bij gebrek aan transversaliteit gaat het hier niet om nominale aantallen penale raadsheren, maar om verhoudingen tussen de betrokken hoven van beroep.
2. Er worden correctiefactoren gebruikt om ook rekening te houden met de extreem zware strafzaken (zie verder, onder punt 11.3).

4. Wat kunnen we vandaag aanbieden?

a.
Voor het eerst kan meegedeeld worden hoeveel VTE rechters binnen de zetel met welk werk bezig zijn.

b.
Voor het eerst werden beleidsinstrumenten uitgewerkt om de verschillen tussen de rechtbanken onderling, en de mogelijke fouten in AMAI (2008-2019) te ontdekken en uit te klaren.

c.
Voor het eerst zullen vacatureplannen aan de minister kunnen worden meegedeeld op basis van de **meest dringende** noden i.p.v. op basis van een besparingslogica op basis van de kaasschaaf-methode (loutere percentages van het wettelijk kader). De grote tendensen binnen elk type rechtbank zijn duidelijk. Er kan vastgesteld worden waar zich objectief de grootste noden voordoen. Deze vaststellingen zijn helaas beperkt tot elk type rechtbank apart. Onderlinge vergelijking tussen de verschillende types is nog niet mogelijk (**nog geen transversaliteit**).

Het is daarbij noodzakelijk om voor ogen te houden wat wij vandaag nog niet kunnen.

Vandaag is het nog niet mogelijk:

- Om simpelweg te berekenen hoeveel rechters er in die of die rechtbank nodig zijn. Vandaag werken wij nog met **verhoudingen** binnen elke soort rechtbank en **niet met nominale getallen**.

Steeds blijft de achterliggende redenering: Wat staat vandaag al wel objectief vast en waarover kan vandaag nog discussie bestaan?

Het College van Hoven en Rechtbanken is de overtuiging toegedaan dat we vandaag al te veel weten om helemaal geen rekening te houden met de gegevens uit AMAI die wel objectief zijn. Het is niet omdat er nog verfijning nodig is op tal van punten, dat we vandaag nog altijd met dezelfde kaasschaafmethode moeten werken zoals de afgelopen 5 jaar, volgens de budgettaire ruimte die de politieke overheid ons gaf. Deze besparingsmethode van de federale overheid trof iedereen, ongeacht hoe groot de nood van een welbepaalde entiteit ook was. In de mate dat we vandaag reeds objectief kunnen vaststellen dat welbepaalde entiteiten een veel grotere nood kennen dan andere entiteiten, zullen - zolang de budgettaire ruimte te krap is - de eerste versterkingen in de nabije toekomst dan ook aan die meest nood lijdende entiteiten worden toegewezen.

5. De huidige werkelijkheid: wie werkt waar?

Het wekt verbazing, maar het is pas anno 2021 dat we precies in kaart kunnen brengen welke rechter waar en in welke materie werkt binnen de rechterlijke macht.

De rechters/raadsheren van ons land: waar zijn zij vandaag (mei 2021) tewerkgesteld? (in FTE)					
		FTE volgens allocatie-tabellen	Verhouding binnen de entiteit	Verhouding t.o.v. het geheel der zetelende magistraten	Kleurt groen als lager dan volgend percentage:
REA's					100,00%
	beheer en aanverwante	33	4,73%	2,22%	2,22%
	rechters REA in bugerlijke zaken	150	21,52%	10,08%	10,08%
	familierechters REA	136	19,51%	9,14%	9,14%
	Jeugdrechters REA	65	9,33%	4,37%	4,37%
	strafrechters REA	168	24,10%	11,29%	11,29%
	onderzoeksrechters	102	14,63%	6,85%	6,85%
	rechters in raadkamer	23	3,30%	1,55%	1,55%
	SURB	20	2,87%	1,34%	1,34%
Totaal REA		697	100,00%	46,84%	46,84%
HvB					
	beheer en aanverwante	7,5	3,03%	0,50%	0,50%
	rechters HvB in brugerlijke zaken	113	45,66%	7,59%	7,59%
	familierechters HvB	29	11,72%	1,95%	1,95%
	Jeugdrechters HvB	5	2,02%	0,34%	0,34%
	strafrechters HvB	69	27,88%	4,64%	4,64%
	onderzoeksrechters	1	0,40%	0,07%	0,07%
	rechters in KI	23	9,29%	1,55%	1,55%
Totaal HvB		247,5	100,00%	16,63%	16,63%

ARB RB					
	beheer en aanverwante	10,5	7,91%	0,71%	0,71%
	contracten	33,5	25,24%	2,25%	2,25%
	arb.ongeval - beroepsziekte	11,25	8,47%	0,76%	0,76%
	Soc. Zekerheid en aanverwante	52,5	39,55%	3,53%	3,53%
	CSR	25	18,83%	1,68%	1,68%
Totaal ARB rechtbanken		132,75	100,00%	8,92%	8,92%
ARB Hoven					
	Beheer en aanverwante	5,25	10,17%	0,35%	0,35%
	contracten	15	29,06%	1,01%	1,01%
	arb.ongeval - beroepsziekte	5,5	10,66%	0,37%	0,37%
	soc. Zekerheid	18	34,88%	1,21%	1,21%
	CSR-overige	5,49	10,64%	0,37%	0,37%
	straf	2,37	4,59%	0,16%	0,16%
Totaal ARB hoven		51,61	100,00%	3,47%	3,47%
OND RB					
	Beheer en aanverwante	9,5	9,03%	0,64%	0,64%
	Algemene geschillen	63,5	60,33%	4,27%	4,27%
	overige geschillen	11	10,45%	0,74%	0,74%
	Insolventie en vereffening	18	17,10%	1,21%	1,21%
	Handelsonderzoek	3,25	3,09%	0,22%	0,22%
Totaal OND rechtbanken		105,25	100,00%	7,07%	7,07%
Vrederechters		155	100,00%	10,42%	10,42%
Politierechters		99	100,00%	6,65%	6,65%

6. De huidige allocatie als beheersinstrument / correctie op “oude AMAI”:

Zoals hoger gezegd: de resultaten van de oude AMAI gaven een zo hoog aantal bijkomende rechters, dat er twijfels bestonden over de validiteit van ons meetsysteem.

Het is niet uitgesloten dat deze hoge resultaten wel degelijk met de werkelijkheid overeen stemden, maar voor het College H&R is het op de dag van vandaag vooral belangrijk om een valide startbasis te vinden om het gesprek met de politiek aan te gaan.

Daarom opteerden we voor een stappenplan:

- Eerst werken we op basis van het budget t.b.v. een 100% kaderinvulling en op basis van de grote tendensen die zichtbaar zijn;
- In een volgende fase wordt meer gedetailleerd onderzoek gedaan naar het aantal uren dat een rechter enerzijds werkt in dossiers en anderzijds besteedt aan niet dossier-gebonden activiteiten.
- Ondertussen wordt het bestaande systeem verfijnd door de verschillen die bestaan tussen gelijke entiteiten te detecteren en naar een verklaring te zoeken.

Daarvoor werd een eerste beheersinstrument uitgewerkt waarbij de procentuele verhoudingen binnen vergelijkbare entiteiten in kaart werden gebracht, met het doel ook een verklaring voor die verschillen te vinden en, zo mogelijk, AMAI te verfijnen.

Als **<u>voorbeeld</u>** wordt hieronder de reële allocatietabel van de hoven van beroep getoond (mei 2021):

ALLOCATIETABELLEN	correctiefactor: 1,15		correctiefactor: 1,05	correctiefactor: 0,78	correctiefactor: 1,11		correctiefactor: 1,11				
Entiteit	Burgerlijk			Strafrechtelijk			Jeugd	Totaal	management	management ondersteuning	ALGEMEEN TOTAAL
AMAI input	40,98%		11,43%	36,91%	8,81%		1,87%	100,00%			
Hof van beroep	Civiel algemeen	Civiel beslag	Civiel familiaal	Penaal ten gronde	K.I.	Raadsheer Onderzoeksrechter	Jeugd	TOTAAL	Leiding, algemene organisatie	persmagistraten, beleidsmedewerkers, andere leden dircom, stagemeester, evaluator, sectievoorzitter	
Antwerpen	25,91	0,99	6,05	16,95	5,85	0,1	0,95	56,80	1	0,2	58,00
Brussel	33,08	1,00	8,54	17,35	6,17	0,33	1,60	68,07	1,11	1,82	71,00
Gent	22,45	1,15	6	14,9	5,35	0,15	0,4	50,40	1	0,1	51,50
Luik	16	1	5	12,35	3,2	0,1	1	38,65	1,15	0,2	40,00
Mons	10,76	0,8	3,2	7,19	2,9	0,1	1,05	26,00	1	0	27,00
TOTALEN:	108,20	4,94	28,79	68,74	23,47	0,78	5,00	239,92	5,26	2,32	247,50
										7,58	
Gemiddelde verhoudingen	45,10%	2,06%	12,00%	28,65%	9,78%	0,33%	2,08%	100,00%	2,19%	0,97%	
	47,16%								3,16%		
Waar wijkt de werkelijke allocatie voor > dan een in te vullen % af van het gemiddelde?											
Antwerpen	45,62%	1,74%	10,65%	29,84%	10,30%	0,18%	1,67%	100,00%	2,07%		102,07%
Brussel	48,59%	1,47%	12,55%	25,48%	9,07%	0,49%	2,35%	100,00%	4,12%		104,12%
Gent	44,54%	2,28%	11,90%	29,56%	10,62%	0,30%	0,79%	100,00%	2,14%		102,14%
Luik	41,40%	2,59%	12,94%	31,95%	8,28%	0,26%	2,59%	100,00%	3,38%		103,38%
Mons	41,38%	3,08%	12,31%	27,65%	11,15%	0,38%	4,04%	100,00%	3,70%		103,70%
GEMIDDELDEN	44,31%	2,23%	12,07%	28,90%	9,88%	0,32%	2,29%	100,00%	3,06%		103,06%
AFWIJKINGSPERCENTAGE	4,43%	0,22%	1,21%	2,89%	0,99%	0,03%	0,23%				
10%											

ALLOCATIETABELLEN	correctiefactor: 1,15		correctiefactor: 1,05	correctiefactor: 0,78	correctiefactor: 1,11		correctiefactor: 1,11				
Entiteit	Burgerlijk			Strafrechtelijk			Jeugd	Totaal	management	management ondersteuning	ALGEMEEN TOTAAL
AMAI input	40,98%		11,43%	36,91%	8,81%		1,87%	100,00%			
Hof van beroep	Civiel algemeen	Civiel beslag	Civiel familiaal	Penaal ten gronde	K.I.	Raadsheer Onderzoeksrechter	Jeugd	TOTAAL	Leiding, algemene organisatie	persmagistraten, beleidsmedewerkers, andere leden dircom, stagemeester, evaluator, sectievoorzitter	
Antwerpen	25,91	0,99	6,05	16,95	5,85	0,1	0,95	56,80	1	0,2	58,00
Brussel	33,08	1,00	8,54	17,35	6,17	0,33	1,60	68,07	1,11	1,82	71,00
Gent	22,45	1,15	6	14,9	5,35	0,15	0,4	50,40	1	0,1	51,50
Luik	16	1	5	12,35	3,2	0,1	1	38,65	1,15	0,2	40,00
Mons	10,76	0,8	3,2	7,19	2,9	0,1	1,05	26,00	1	0	27,00
TOTALEN:	108,20	4,94	28,79	68,74	23,47	0,78	5,00	239,92	5,26	2,32	247,50
										7,58	
Gemiddelde verhoudingen	45,10%	2,06%	12,00%	28,65%	9,78%	0,33%	2,08%	100,00%	2,19%	0,97%	
	47,16%								3,16%		
Waar wijkt de werkelijke allocatie voor > dan een in te vullen % af van het gemiddelde?											
Antwerpen	45,62%	1,74%	10,65%	29,84%	10,30%	0,18%	1,67%	100,00%	2,07%		102,07%
Brussel	48,59%	1,47%	12,55%	25,48%	9,07%	0,49%	2,35%	100,00%	4,12%		104,12%
Gent	44,54%	2,28%	11,90%	29,56%	10,62%	0,30%	0,79%	100,00%	2,14%		102,14%
Luik	41,40%	2,59%	12,94%	31,95%	8,28%	0,26%	2,59%	100,00%	3,38%		103,38%
Mons	41,38%	3,08%	12,31%	27,65%	11,15%	0,38%	4,04%	100,00%	3,70%		103,70%
GEMIDDELDEN	44,31%	2,23%	12,07%	28,90%	9,88%	0,32%	2,29%	100,00%	3,06%		103,06%
AFWIJKINGSPERCENTAGE	8,86%	0,45%	2,41%	5,78%	1,98%	0,06%	0,46%				
20%											

In beide excels wordt de reële allocatie van de raadsheren getoond met onderlinge verhoudingen en in hun relatie met AMAI. De beide hoger getoonde excels verschillen enkel in hun onderste tabel van elkaar, en dan nog enkel qua kleur. Het enige verschil is dat in de onderste tabel minder vakjes groen kleuren dan in de bovenste excel. De groene kleur wijst

op onderlinge verschillen. In de bovenste excel kleuren die vakjes groen waar er >10% verschil tegenover de gemiddelden zit, in de onderste excel enkel die vakjes waar er >20% verschil tegenover de gemiddelden zit.

Aldus wordt duidelijk waar er verschillen zitten in de onderlinge verhoudingen en hoe groot die verschillen zijn. Tevens wordt duidelijk hoe zeer de resultaten van AMAI (bovenste rijen van de excels) afwijken van de reële allocatie zoals de korpschefs die gemiddeld toepassen in hun korps.

Dergelijke vergelijkingen vormen één van de instrumenten om in de nabije toekomst met een fijnere kam de verschillen in de werkprocessen in kaart te brengen en na te gaan wat de repercussies ervan zijn voor de werklastmeting. Zo wordt het mogelijk om na te gaan of er – voor een welbepaalde materie - een correctiefactor op de geraamde eenheidstijden moet toegepast worden, en – zo ja – in welke mate.

Deze methode werd op huidig ogenblik reeds toegepast op de geraamde eenheidstijden voor wat betreft de collectieve schuldenregeling in de arbeidsrechtbanken:

ALLOCATIETABELLEN		correctiefactor:			correctiefactor:		correctiefactor:	correctiefactor:			
		1,32			0,57		0,07	#DEEL/0!			
Entiteit	sociale geschillen						straf	Totaal	management	management ondersteuning	ALGEMEEN TOTAAL
AMAI input	60,02%				36,17%		3,82%	100%			
arbeidsrechtbank	Contracten	Arbeidsongevallen/ beroepsziekten	Mindervaliden, OCMW, FEDASIL	Sociale zekerheid	CSR	Overige (Kortgeding / rechtsbijstand)	zitting in correctionele zaken	TOTAAL	Leiding, algemene organisatie	persmagistraten, beleidsmedewerkers, andere leden dircom, stagemeester, evaluator, sectievoorzitter	
Antwerpen	7,85	2,75	2,90	6,70	5,45	0,70	0,05	26,40	2,10	0,50	29,00
Brabant Wallon	1	0,18	0,21	0,45	0,36	0,1	0	2,30	0,55	0,15	3,00
Brussel N	3,35	0,25	0,50	2,00	1,00	0,25	0,00	7,35	0,65	0,00	8,00
Brussel F	5,48	1,07	4,05	4,29	2,07	0,84	0,00	17,80	1,25	0,95	20,00
Gent	5,87	1,62	2,91	4,69	4,92	0,49	0,26	20,76	1,55	0,20	22,51
Hainaut	4,45	1,50	2,25	7,40	4,50	0,37	0,00	20,47	0,33	0,20	21,00
Leuven	0,90	0,40	0,40	0,70	1,00	0,10	0,00	3,50	0,50	0,00	4,00
Liège	4,55	3,45	3,55	5,55	5,65	0,75	0,00	23,50	1,10	0,40	25,00
TOTALEN:	33,45	11,22	16,77	31,78	24,95	3,59	0,31	122,07	8,03	2,40	132,50
									10,43		
Gemiddelde verhoudingen									6,58%	1,97%	
	27,40%	9,19%	13,74%	26,04%	20,44%	2,94%	0,25%	100,00%	8,54%		
			79,31%								
Waar wijkt de werkelijke allocatie voor > dan een in te vullen % af van het gemiddelde?											
Antwerpen	29,73%	10,42%	10,98%	25,38%	20,64%	2,65%	0,19%	100,00%	8,97%		108,97%
Brabant Wallon	43,48%	7,83%	9,13%	19,57%	15,65%	4,35%	0,00%	100,00%	23,33%		123,33%
Brussel N	45,58%	3,40%	6,80%	27,21%	13,61%	3,40%	0,00%	100,00%	8,13%		108,13%
Brussel F	30,78%	6,01%	22,76%	24,12%	11,63%	4,69%	0,00%	100,00%	11,00%		111,00%
Gent	28,28%	7,81%	14,02%	22,60%	23,71%	2,34%	1,25%	100,00%	7,78%		107,78%
Hainaut	21,74%	7,33%	10,99%	36,15%	21,98%	1,81%	0,00%	100,00%	2,52%		102,52%
Leuven	25,71%	11,43%	11,43%	20,00%	28,57%	2,86%	0,00%	100,00%	12,50%		112,50%
Liège	19,36%	14,68%	15,11%	23,62%	24,04%	3,19%	0,00%	100,00%	6,00%		106,00%
GEMIDDELDEN	30,58%	8,61%	12,65%	24,83%	19,98%	3,16%	0,18%	100,00%	7,87%		107,87%
AFWIJKINGSPERCENTAGE	6,12%	1,72%	2,53%	4,97%	4,00%	0,63%	0,04%				
20%											

Vastgesteld werd dat de reële allocatie van magistraten in de arbeidsrechtbanken vandaag uitwees dat de diverse korpschefs gemiddeld 20,44% van hun magistraten lieten werken in de collectieve schuldenregelingen en gemiddeld 79,31% van hun magistraten in de overige geschillen. De AMAI resultaten wezen evenwel uit dat de geraamde eenheidstijden tot een berekening leidden dat er eigenlijk 36,17% van de magistraten in de collectieve schuldenregeling zou moeten werken en slechts 60,02% in het geheel van de geschillen. Omdat het enerzijds slechts over geraamde eenheidstijden ging, en omdat anderzijds bleek dat de magistraten hun werktijd in de werkelijkheid gemiddeld veel meer aan de behandeling van geschillen wijdden, werden de voor AMAI gehanteerde eenheidstijden gewijzigd, in die zin dat de geraamde eenheidstijd voor de collectieve schuldenregeling iets lager bepaald werd en de geraamde eenheidstijd voor de behandeling van de geschillen iets

hoger. Gelet op het ontbreken van wetenschappelijk exact gemeten info werd het verschil tussen de geraamde eenheidstijd voor de helft aangepast aan de verhoudingen zoals die bleken uit de allocatietabellen. Deze aanpassing werd slechts doorgevoerd voor de helft van het verschil omdat het ook mogelijk is dat de gemiddelden van de allocatietabellen niet geheel wetenschappelijk juist waren. Deze wijze van werken staat m.a.w. toe de proporties van de geraamde eenheidstijden te toetsen aan de werkelijke allocatie, waarbij bij te grote verschillen voorlopig een tussenproportie wordt bepaald.

7. Nog apart toe te voegen VTE aan de resultaten van AMAI:

De assisenzaken en de zaken van de strafuitvoeringsrechtbanken moeten als te verwerken volumes achteraf worden toegevoegd aan AMAI, aangezien de meting ervan binnen de betrokken applicaties te grote problemen oplevert.

7.1.
Gelet op de problematiek inzake de applicaties van de strafuitvoeringsrechtbanken werd binnen het College H&R voorlopig besloten om de huidige wettelijke kaders gewoon toe te voegen aan het eindresultaat.

Die kaders zijn op huidig ogenblik (korte straffen nog niet in werking):

Antwerpen	3
Bxl nl	1
Bxl fr	2
O-Vl	3
Liège	2
Hainaut	1

7.2.
Voor de assisenzaken geldt dat de volumes van de laatste jaren:

- manueel berekend worden door de griffies van de hoven;
- ernstig verstoord zijn ingevolge de oorspronkelijke wetswijziging, het daaropvolgende arrest van het Grondwettelijk Hof en de coronacrisis.

Er werd dus vertrokken van de gemiddelde cijfers van de jaren 2014, 2015 en 2016.

Voor de assisenzaken werd volgende gemiddelde eenheidstijd geraamd: een gemiddelde werktijd (voorbereiding inbegrepen) van 23 werkdagen per voorzitter (hof), waarvan 1/3de voorbereidingstijd en 2/3de zittingstijd, en met enkel (dezelfde) zittingstijd voor de beide assessoren (REA)).

Voor de hoven van beroep levert dit voorlopig volgende aantal VTE's per jaar op:

Antwerpen	1,30
Brussel	2,40
Gent	1,40
Liège	2,00
Mons	1,50

Voor de rechtbanken van eerste aanleg levert dit voorlopig volgende aantal VTE's per jaar op:

Antwerpen	1,20
Limburg	0,50
Bxl nl	0,30
Bxl fr	1,70
Leuven	0,80
Brabant-Wallon	0,40
O-Vl	0,80
W-Vl	1,00
Liège	1,40
Luxembourg	0,30
Namur	0,90
Hainaut	2,10

Noteer wel dat unieke zaken niet in deze gemiddelden zijn opgenomen. Zo wordt voor de assisenzaak "*aanslagen Zaventem*" in een afzonderlijke eenmalige steun voorzien.

8. Het aantal benodigde magistraten voor het bestuur van de entiteit:

De destijds opgestelde wettelijke kaders houden in het geheel geen rekening met het aantal personen dat benodigd is voor de managementtaken binnen een entiteit.

Deze taken zijn in de loop der tijd steeds uitgebreider geworden.

Zo is bv. het hele systeem van evaluaties van magistraten een niet onaanzienlijk deel van de managementtaken gaan uitmaken, taak die ook – naast de korpschef - ingevuld wordt door twee magistraten-evaluatoren. Ook persmagistraten, sectiehoofden, e.d. vervullen deels managementtaken.

Ondertussen zijn ook directiecomités opgericht, waarbij het van belang is om vast te stellen dat er in de meerderheid van de gerechten van eerste aanleg (met inbegrip van de arbeidsrechtbanken en ondernemingsrechtbanken) afdelingsvoorzitters bestaan, die van nature reeds een zekere hoeveelheid managementstaken op zich namen. Het concept van afdelingsvoorzitters bestaat evenwel niet in de hoven van beroep en de arbeidshoven, zodat

die managementtaken op huidig ogenblik ofwel niet vervuld worden, ofwel door de korpschef zelf bijkomend vervuld worden, ofwel door rechtsprekende magistraten bovenop hun rechtsprekende taak vervuld worden.

Daarnaast moet rekening worden gehouden met de nabije toekomst van het verzelfstandigd beheer, waarbij de directiecomités ook een beheersplan zullen moeten opstellen, wat extra managementwerk met zich meebrengt.

Tot slot bestaat er een grote variëteit van korpsen (gaande van heel kleine korpsen (bestaande uit slechts 4 magistraten) tot heel grote korpsen (bestaande uit meer dan 60 tot zelfs meer dan 100 magistraten)).

De oplossing voor de managementkaders moet niet alleen rekening houden met voormelde variëteit, maar ook met de in de toekomst te verwachten taakinvulling.

Het aantal VTE "*management*" wordt berekend als volgt:

Eerst wordt een basis-sokkel berekend o.b.v. de totale werkende hoeveelheid VTE's magistraten:

MAG				
onder		5	0,5	VTE
tussen	5	10	0,25	VTE
tussen	10	20	7,5%	op saldo
tussen	20	40	5%	op saldo
tussen	40	60	3%	op saldo
boven	60		2%	op saldo

Dit levert bv. volgend basisresultaat op voor een entiteit met 57 MAG: 0,5 + 0,25 + 0,75 + 1,0 + 0,51 = 3,01 VTE.
Dit levert bv. volgend basisresultaat op voor een entiteit met 120 MAG: 0,5 + 0,25 + 0,75 + 1,0 + 0,6 + 1,2 = 4,3 VTE.

Vervolgens wordt toegevoegd:

- een correctiefactor +0,1 VTE per afdeling/locatie;
- een correctiefactor van 0,33 VTE voor tweetaligheid Frans-Nederlands en van 0,11 VTE voor tweetaligheid Frans-Duits;
- een correctiefactor per lekenrechter (consulair of sociaal). Hierbij werd – na overleg binnen elk type entiteit - een andere berekeningswijze gehanteerd voor de rechters in sociale zaken en de consulaire rechters, aangezien die laatsten meer rechterlijke taken vervullen, o.a. als rechter-commissaris. Voor de rechters in sociale zaken werd een managementtijd voorzien van 15 werkdagen per schijf van 100 lekenrechters. Voor de consulaire rechters werd een managementtijd voorzien van 12 werkdagen

voor de eerste schijf van 50 consulaire rechters en van 6 dagen per volgende schijf van 50 lekenrechters.

Het eindresultaat van deze berekening blijkt uit onderstaande tabel:

Hoven Van Beroep	aantal VTE management	**Arbeidshoven**	aantal VTE management	**Rechtbanken eerste aanleg**	aantal VTE management	**Arbeids-rechtbanken**	aantal VTE management	**Ondernemings-rechtbanken**	aantal VTE management
Antwerpen	3,26	Antwerpen	1,05	Antwerpen	4,69	Antwerpen	2,68	Antwerpen	3,42
Brussel	3,84	Brussel	1,55	Limburg	2,82	Bxl nl	0,90	Bxl nl	1,17
Gent	3,22	Gent	1,01	Bxl nl	2,72	Bxl fr	1,56	Bxl fr	1,39
Liège	2,70	Liège	1,52	Bxl fr	4,00	Leuven	0,63	Leuven	0,88
Mons	1,97	Mons	0,89	Leuven	1,92	Brabant-Wallon	0,74	Brabant-Wallon	0,88
Totaal/Gem	15,0	Totaal/Gem	6,0	Brabant-Wallon	1,69	Gent	2,92	Gent	3,25
				O-Vl	4,05	Liège	3,01	Liège	2,00
				W-Vl	3,76	Hainaut	2,09	Hainaut	1,15
				Liège	3,79	Totaal/Gem	14,53	Totaal/Gem	14,13
				Luxembourg	1,82				
				Namur	2,40				
				Hainaut	4,15				
				Totaal/Gem	37,8				

Zoals de lezer zal merken, zijn in bovenstaande kolommen niet opgenomen:

- Eupen;
- de politierechtbanken en de vredegerechten.

De redenen hiervoor zijn de volgende:
De allocatie van het aantal VTE voor Eupen gebeurt volledig apart, gelet op het zeer eigen statuut van Eupen. De managementtaken voor politierechtbanken en vredegerechten vormt één gezamenlijk pakket en moet anders worden uitgerekend.

9. Wat zijn nu de “grote tendensen”?

Vandaag kan op basis van de inputgegevens berekend worden welke entiteiten in verhouding tot hun gelijken grotere tekorten hebben dan andere.

Let wel: deze resultaten zijn alleen maar geschikt om de nieuwe input te verwerken, niet om een historische achterstand weg te werken. Voor het wegwerken van een historische achterstand moet een afzonderlijk plan uitgewerkt worden, losstaand van AMAI.

Dit levert onder staande tendensen op (NB: **Eupen** werd uit de onder vermelde tabellen weggelaten, gelet op de onmogelijkheid tot vergelijking wegens de te kleine aantallen).

(De linkerkolom (blauw) bevat het huidige aantal rechters volgens de FOD Justitie per 01.01.2022 (en niet volgens de tabellen van de reële allocatie aangezien die tabellen niet allemaal op hetzelfde moment werden opgemaakt) en de rechterkolom (oranje) toont de tendens voor de toekomst zoals die uit AMAI blijkt).

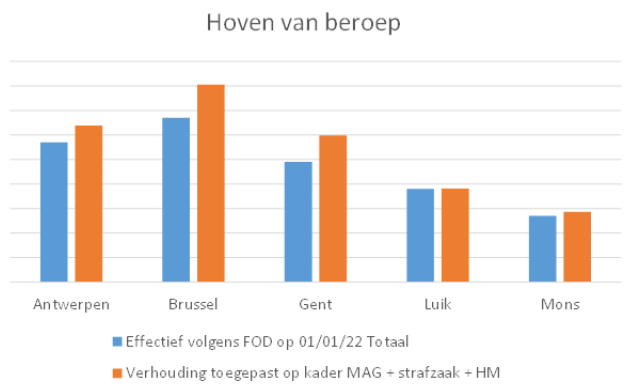
Hoven van beroep
Antwerpen
Brussel
Gent
Luik
Mons
Effectief volgens FOD op 01/01/22 Totaal
Verhouding toegepast op kader MAG + strafzaak + HM

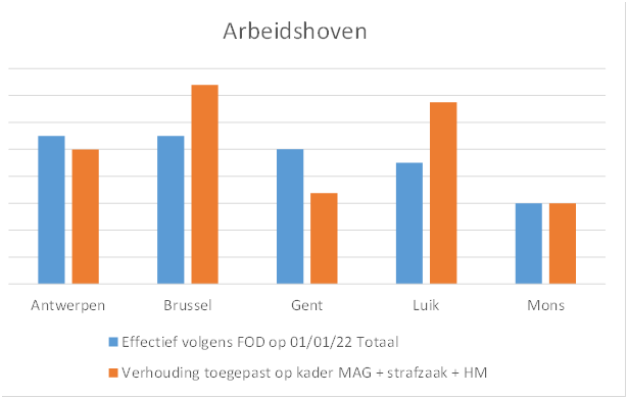
Arbeidshoven
Antwerpen
Brussel
Gent
Luik
Mons
Effectief volgens FOD op 01/01/22 Totaal
Verhouding toegepast op kader MAG + strafzaak + HM

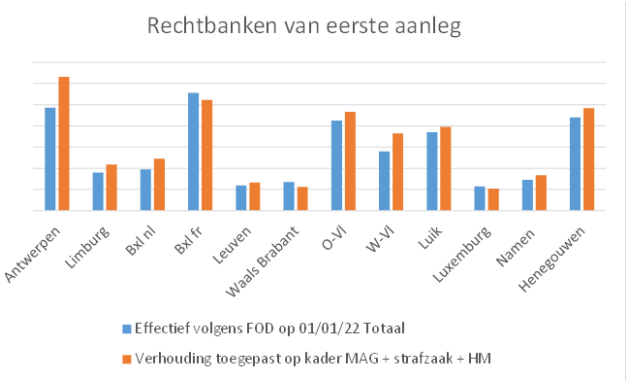
Rechtbanken van eerste aanleg
Antwerpen
Limburg
Bxl nl
Bxl fr
Leuven
Waals Brabant
O-Vl
W-Vl
Luik
Luxemburg
Namen
Henegouwen
Effectief volgens FOD op 01/01/22 Totaal
Verhouding toegepast op kader MAG + strafzaak + HM

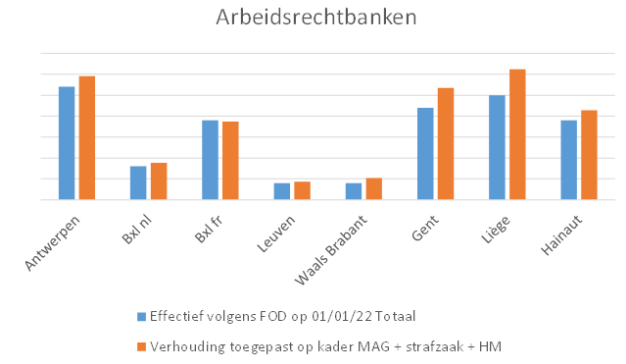
Arbeidsrechtbanken
Antwerpen
Bxl nl
Bxl fr
Leuven
Waals Brabant
Gent
Liège
Hainaut
Effectief volgens FOD op 01/01/22 Totaal
Verhouding toegepast op kader MAG + strafzaak + HM

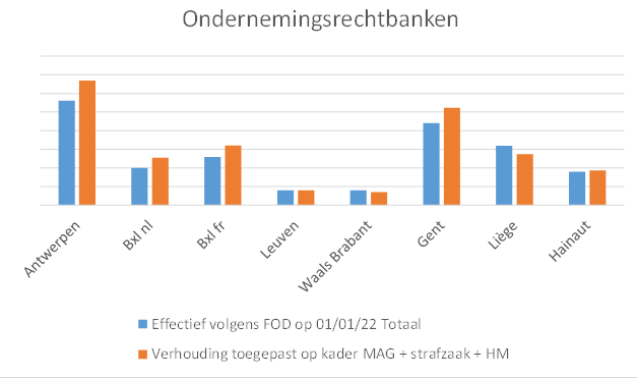

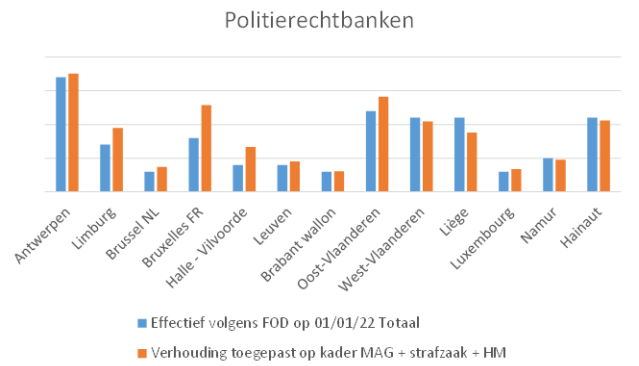

Wat de vrederechters betreft werd voorlopig de beslissing genomen om aan elk kanton een vrederechter toe te kennen. Overdreven werklast binnen het ene kanton kan voorlopig opgevangen worden door hulp vanuit een minder belast kanton binnen hetzelfde korps. De korpsen van vrederechters is een dusdanig nieuw gegeven dat – in afwachting van de resultaten van Piste 2 - eerst interne processen van werk(her)verdeling nader onderzocht moeten worden.

10. <u>Waar zijn vandaag de grootste noden?</u>

Minstens alle entiteiten die boven de “1” uitstijgen hebben een bijkomende nood. Hoe hoger het uitstijgen, hoe hoger de nood. Entiteiten die onder de “1” zitten hebben op huidig ogenblik – **<u>in verhouding tot hun typegenoten</u>** – minder nood aan bijkomende magistraten om de nieuw binnenkomende werklast tijdig te verwerken.

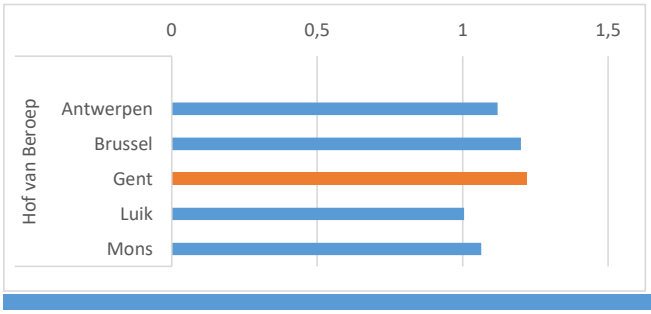

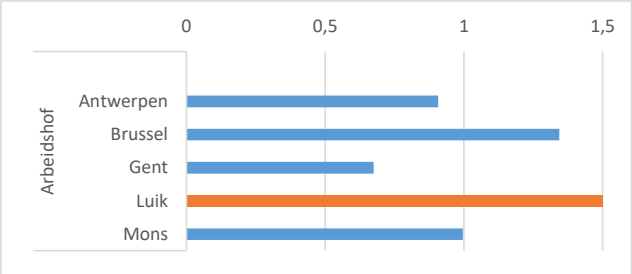
0
0,5
1
1,5
Arbeidshof
Antwerpen
Brussel
Gent
Luik
Mons

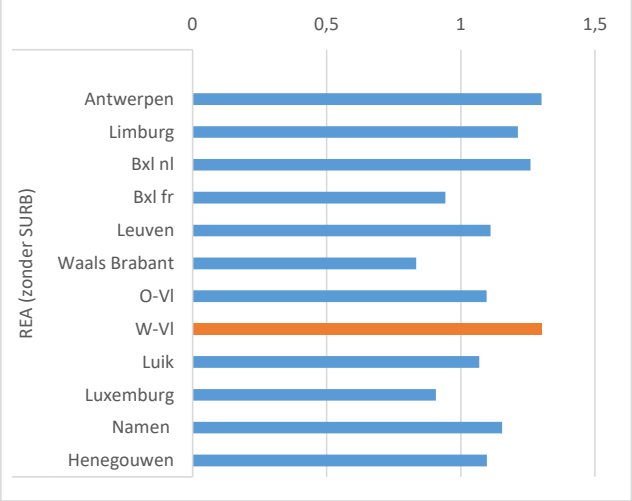
0
0,5
1
1,5
REA (zonder SURB)
Antwerpen
Limburg
Bxl nl
Bxl fr
Leuven
Waals Brabant
O-Vl
W-Vl
Luik
Luxemburg
Namen
Henegouwen

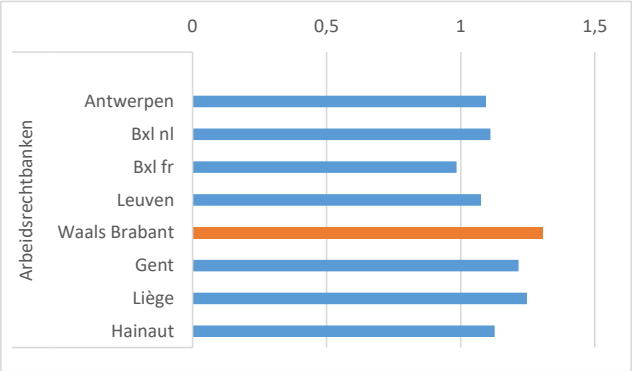
0
0,5
1
1,5
Arbeidsrechtbanken
Antwerpen
Bxl nl
Bxl fr
Leuven
Waals Brabant
Gent
Liège
Hainaut

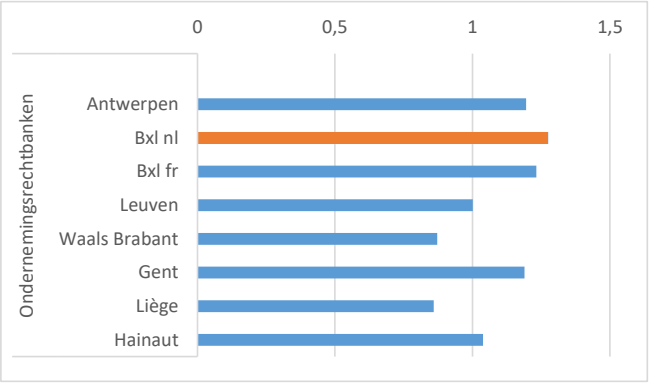
0
0,5
1
1,5
Ondernemingsrechtbanken
Antwerpen
Bxl nl
Bxl fr
Leuven
Waals Brabant
Gent
Liège
Hainaut

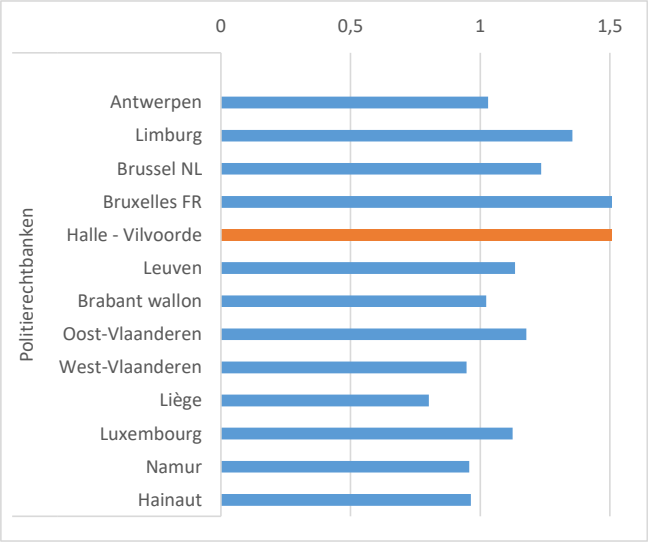

11. Volumes versies eigenheid: is er nood aan correcties?

Het werklastmetingssysteem is dus gebaseerd op volumes en “normtijden” per product.

De nood werd echter aangevoeld om deze louter kwantitatieve benadering ook enigszins te nuanceren.

Gedurende de hele periode dat het werklastmetingsinstrument ontwikkeld werd, kwamen immers steeds dezelfde opmerkingen, bezwaren en vragen naar boven:

- Bij ons zijn er meer superzware strafzaken/burgerlijke zaken dan in sommige andere entiteiten;
- Wij zijn een dusdanig kleine entiteit dat wij ons niet kunnen specialiseren, en dus gemiddeld meer tijd nodig hebben per zaak;
- Wij hebben zoveel afdelingen waar er een zekere permanentie moet zijn, dat dit ten koste gaat van de eigenlijke werktijd in dossiers;
- Tweetaligheid maakt dat onze rechters in een andere taal dan hun moedertaal moeten schrijven, wat extra tijd vraagt;
- In Brussel hoofdstad zijn er specifieke zaken gelieerd aan het nationaal / internationaal karakter van één der partijen, die een grotere werklast met zich meebrengen dan in de rest van het land;
- …

Over al deze bezwaren zijn tal van vergaderingen gehouden, in één-op-één-gesprekken, in werkgroepen met een aantal betrokkenen, in werkgroepen van types entiteiten en in een werkgroep met alle entiteiten van Brussel hoofdstad.

Het College van Hoven en Rechtbanken stond open voor elke discussie terzake en heeft op de algemene vergadering van 1.10.2021 zelfs een uitdrukkelijke oproep gelanceerd om bijkomende denkpistes te formuleren om de AMAI te verfijnen en – zo nodig – te corrigeren.

Daarbij ging het College van Hoven en Rechtbanken wel steeds uit van volgende premisses:

- De correctiefactoren mogen niet zozeer doorwegen dat de weging van de volumes teniet gedaan wordt;
- De alsnog te hanteren correctiefactoren moeten op objectieve en aantoonbare elementen gebaseerd zijn.

Uiteindelijk heeft het College H&R een aantal correctiefactoren op het louter werken met volumes aanvaard, die hieronder zullen besproken worden.

Het College benadrukt dat die correctiefactoren weliswaar op een objectief gegeven gesteund zijn, maar dat de mate waarin we die correctiefactoren vandaag laten doorwegen nog het voorwerp uitmaakt van verder onderzoek.

Wat hieronder wordt meegegeven op het vlak van de correctiefactoren is dan ook maar een tussenfase, in afwachting van enerzijds verder onderzoek, en in afwachting van anderzijds de resultaten van “Piste 2”.

11.1. De correctiefactor: kleine entiteiten:

De hypothese is dat de magistraten in kleinere entiteiten zich minder kunnen specialiseren dan in grotere entiteiten, ook door het moeten organiseren van “dienstpermanenties”, reden waarom hun eenheidstijden gemiddeld noodzakelijkerwijze iets hoger zullen liggen. Gelet op de aard van de te behandelen materies, en omdat op huidig ogenblik nog louter met verhoudingen binnen eenzelfde type entiteit gewerkt wordt, is deze correctiefactor niet van toepassing op de politierechtbanken en de vredegerechten.

In dit verband ontwikkelden zich twee discussies:

- Welke entiteiten kunnen als een kleine entiteit beschouwd worden?
- Hoe groot moet de correctiefactor zijn?

Omdat de AMAI op huidig ogenblik geen nominale resultaten oplevert qua aantallen vereiste VTE’s, maar er nog louter verhoudingsgewijze wordt gewerkt, telkens binnen eenzelfde type entiteit, werd beslist om als kleine entiteit te beschouwen: die entiteiten die kleiner zijn dan de helft van de mediaan van het geheel der entiteiten binnen eenzelfde type.

Het gaat er immers om dat de magistraten binnen deze entiteit zich verhoudingsgewijze met veel meer verschillende materies moeten bezighouden dan hun “peers”, waardoor de nationale gemiddelde eenheidstijden voor hen iets te laag liggen.

Deze definitie van “kleine entiteit” levert volgende entiteiten op:

Hoven Van Beroep	
Mons	1,00
REA (zonder SURB)	
Leuven	1,00
Brabant-Wallon	1,00
Luxembourg	1,00
Arbeidsrechtbanken	
Bxl nl	1,00
Leuven	1,00
Waals Brabant	1,00
Ondernemingsrechtbanken	
Leuven	1,00
Waals Brabant	1,00

Wat de hoogte van de correctiefactor betreft, werd aanvaard dat er een aspect “dienstpermanentie” in rekening gebracht moest worden en een aspect “specialisatiemoeilijkheid”: gedacht wordt aan een factor van 0,05 VTE per VTE, zoals dat aantal VTE’s verhoudingsgewijs blijkt uit de AMAI-resultaten voor de secties jeugd en onderzoek enerzijds (problematiek van de “dienstpermanenties”) en voor de sectie burgerlijke geschillen anderzijds (problematiek van de “specialisatiemoeilijkheid”)). Deze factor 0,05 betekent in werkelijkheid dat er 2 uur per week per VTE worden toegekend om tegemoet te komen aan beide problematieken.

Dit resulteert in volgende correctiefactor:

Hoven Van Beroep	**aantal VTE in plus**
Mons	0,4
REA (zonder SURB)	
Leuven	0,5
Brabant-Wallon	0,5
Luxembourg	0,5
Arbeidsrechtbanken	
Bxl nl	0,4
Leuven	0,2
Waals Brabant	0,2
Ondernemingsrechtbanken	
Leuven	0,2
Waals Brabant	0,1

11.2. De correctiefactor: aantal afdelingen:

Het College van Hoven en Rechtbanken heeft beslist dat er minstens een beperkte verzwaring in de werklast optreedt doordat een entiteit meerdere afdelingen moet bedienen. De problematiek van de kleine entiteiten is hier gedeeltelijk analoog van toepassing.

Gelet op de aard van de te behandelen materies, en omdat op huidig ogenblik nog louter met verhoudingen binnen eenzelfde type entiteit gewerkt wordt, is deze correctiefactor niet van toepassing op de politierechtbanken en de vredegerechten.

Wat de hoogte van de correctiefactor betreft, wordt 0,1 VTE bijgeteld per locatie/afdeling. Dit resulteert voor de entiteiten met het minste aantal afdelingen (hoven van beroep: **geen** afdelingen) in een vermeerdering van 0,1 VTE, wat uiteindelijk geen enkele correctie inhoudt, gelet op de verhoudingsgewijze verdeling van het totale kader over de entiteiten. Dit resulteert voor de entiteiten met het meeste aantal afdelingen (arbeids- en ondernemingsrechtbanken Luik en Gent: **8 tot 9** afdelingen) in een vermeerdering van 0,8 of 0,9 VTE.

11.3. De correctiefactor: megazware strafdossiers:

In de productenlijst werd getracht om ook de zwaarte van een strafzaak in te bouwen, maar het was moeilijk om een objectief betrouwbare methode te vinden om de zeer zware strafzaken te detecteren en onderling af te wegen (zaken waaraan een individuele rechter minstens een maand, of vaak zelfs meer, aan het schrijven is).

Uiteindelijk werd een weging gedaan o.b.v. het aantal kartons in alle strafzaken die werden ingegeven in de applicaties van de hoven van beroep. Alle strafdossiers van alle hoven van beroep over de jaren 2016-2020 werden in kaart gebracht, met vermelding van de herkomst. Er werd voor deze methode geopteerd omdat er op het ogenblik van het ingeven in de applicatie nog niet geweten was dat dit aantal kartons mogelijk een parameter kon zijn om de relatieve zwaarte van strafdossiers te meten, zodat de objectiviteit vaststaat en de grote hoeveelheid van het aantal zaken er ook borg voor staat dat de verhoudingen kloppen.

Deze correctiefactor wordt voorlopig aangehouden bij gebrek aan andere objectieve gegevens. Hoewel terzake een oproep werd gedaan op de algemene vergadering van 01.10.2021 werd geen andere objectieve factor gevonden. Er werd gewerkt met het aantal pagina's per justscan-dossier, maar de resultaten van deze denkoefening waren volledig onbetrouwbaar. Idem voor een gelijkaardige oefening inzake aantal pagina's per conclusie die neergelegd werd in e-deposit. Het probleem met justscan is het feit dat er in de diverse entiteiten uiterst onregelmatig gescand wordt, en ook wat e-deposit betreft is er geen vergelijking mogelijk door de zeer grote gebruikersverschillen per regio.

Wel werd ondertussen nog opdracht gegeven de gemiddelde dikte per karton te meten, teneinde ook de discussies in dit verband af te sluiten en zo nodig een herberekening te maken van het aantal kartons per entiteit.

De berekening resulteert in verhoudingen tussen de rechtbanken van eerste aanleg enerzijds en de hoven van beroep anderzijds met het oog op de regelmatig voorkomende megadossiers in strafzaken.

11.4. De correctiefactor: tweetaligheid bij het schrijven van vonnissen/arresten:

Het College van Hoven en Rechtbanken heeft beslist om deze correctiefactor voorlopig niet te gebruiken.

Er zijn te weinig duidelijke elementen voorhanden om na te gaan hoeveel mensen er regelmatig effectief in een andere taal dienen te schrijven dan in de taal van hun diploma.

11.5. De correctiefactor: Brussel hoofdstad:

Op de algemene vergadering van 01.10.2021 werd ook een oproep gedaan om elementen aan te reiken om een weging te maken van de burgerlijke mega-dossiers.

In dat verband zijn een aantal elementen aangereikt die thans – voorlopig – door het College aangehouden worden.

Zo werd ontdekt dat de Brusselse rechtbanken verhoudingsgewijze – voor wat betreft een aantal specifieke dossiers – een uitzonderlijk groot volume aan zaken kennen, terwijl de eenheidstijd die op die zaken geplakt werd slechts een gemiddelde eenheidstijd betrof van eenvoudigere burgerlijke zaken.

Voor de rechtbanken van eerste aanleg bleek dat het geval voor de zaken “betwistingen met de overheid” en voor de ondernemingsrechtbanken bleek dat het geval met de zaken tegen verzekeringsmaatschappijen en banken.

Tegelijkertijd met deze vaststelling werd nagegaan via e-deposit hoeveel pagina’s de gemiddelde conclusie telde in burgerlijke zaken. Helaas kon dit alleen in de applicaties HBCA en CTAH. De andere applicaties hebben dit niet bijgehouden. Het resultaat van deze bevraging was echter zeer duidelijk: in de hoven van beroep bleek de gemiddelde Brusselse conclusie in de burgerlijke zaken exact 24% omvangrijker dan de gemiddelde nationale

conclusie. In de arbeidshoven bleek de gemiddelde Brusselse conclusie exact 25% omvangrijker dan de gemiddelde nationale conclusie.

GEMIDDELD AANTAL BLADZIJDEN per conclusie HOVEN

Hoven van beroep BURGERLIJK				**Arbeidshoven**			
	Algemene rol + overige rollen niet familiaal	Verhouding AR	Totaal aantal conclusies via e-deposit		Gemiddeld aantal bladzijden per conclusie	Verhouding	Totaal aantal conclusies via e-deposit
Antwerpen	24,27	1,03	13323	Antwerpen	14,81	0,94	2355
Brussel	29,02	1,24	12641	Brussel	19,66	1,25	3395
Gent	23,3	0,99	13776	Gent	16,54	1,05	1737
Liège	19,66	0,84	7784	Liège	15,01	0,95	2613
Mons	21,14	0,90	4922	Mons	12,87	0,82	1300
gemiddelde/totaal	23,478	1,00	52446	gemiddelde/totaal	15,778	1,00	11400

Er werden lange discussies gehouden over de impact van het gemiddeld aantal bladzijden per conclusie, en het besluit van het College was dat hieraan **geen** conclusies verbonden kunnen worden.

Wel werd aanvaard dat dit meer-aandeel van het gemiddeld aantal pagina's in Brussel coherent was met de eerder gedane vaststelling van het exceptioneel groter aandeel van de betwistingen tegen de overheid en het aantal zaken tegen banken en verzekeringsmaatschappijen in Brussel in vergelijking tot de rest van het land.
Beide objectieve elementen verantwoorden in hun samenlezing een aanpassing van burgerlijke AMAI-resultaten met een verhoging van 12% op het aandeel burgerlijke magistraten die geschillen afhandelen.

Dit alles resulteert in volgende "Brussel-factor" voor wat betreft de burgerljke geschillen:

	resultaat in meer, waarop vervolgens de verhoudingen herberekend worden	
Arbeidsrechtbank Brussel NL:	0,7	VTE
Arbeidsrechtbank Brussel FR	1,8	VTE
Ondernemingsrechtbank Brussel NL:	1,3	VTE
Ondernemingsrechtbank Brussel FR	1,5	VTE
REA Brussel	1,5	VTE
TPI Brussel	2,4	VTE
Hof van Beroep Brussel	3,8	VTE
Arbeidshof Brussel	1,6	VTE

11.6. Andere correctiefactoren?

Op huidig ogenblik wordt het geheel van de resultaten van AMAI-1 nog eens op een sociologische wijze onderzocht: nagegaan wordt of er per type entiteit grote regionale verschillen naargelang de aard van de zaak. Indien dergelijke sociologische verschillen worden vastgesteld, wordt nagegaan of deze verschillen ook een impact hebben of de allocatie van de personele middelen, te weten of de raming van de eenheidstijd deze verschillen uitvergroot en aanleiding geeft tot een onjuiste allocatie van de personele middelen.

Op datum van het opstellen van deze tekst werd dit sociologisch cijfermatig onderzoek nog niet afgerond.

Het College H&R benadrukt dat het – met het oog op een correct inzicht in de allocatie van de middelen - noodzakelijk is om dezelfde cijfergegevens vanuit zo veel mogelijk gezichtspunten te vergelijken.

12. Wat zal de impact van "AMAI 1" zijn op de vacatureplannen in de tussenperiode tot de afwerking van "Piste 2"?

Tijdens de vorige legislatuur werd er door de politieke overheid – in het kader van een veralgemeende besparingsdrang – beslist om de wettelijk vastgelegde kaders slechts tot maximaal 90% te vullen, hoewel de huidige wettelijke kaders een minimum uitmaken waar de regering zich aan moet houden (zoals onlangs nog terloops bevestigd door de Raad van State in het negatief advies inzake het voorontwerp van wet betreffende de flexibele kaders).

Bij gebrek aan budget, aan tijdige en voldoende vacatures, en soms aan kandidaten, bleven ook onder de nieuwe regering vele entiteiten zelfs kampen met een bezetting onder de 90% van het hun toegewezen kader.

De hoger uiteengezette in kaart brenging van de "grootste noden" maakt een einde aan de in het verleden toegepaste "kaasschaaf-besparingsmethode".

Voortaan zullen – in geval het budget nog steeds te krap blijft - eerst die entiteiten die de grootste nood kennen toegroeien naar de noodzakelijke 100% van hun kader.

Het blijft evenwel de bedoeling om alle entiteiten zo snel mogelijk aan hun 100% bezetting te doen geraken.

Van zodra “Piste 2” af is (2024) zal er niet alleen verhoudingsgewijze – binnen de entiteiten – kunnen vergeleken worden, maar zal kunnen nagegaan worden hoeveel rechters een type entiteit in totaal nodig heeft om een goede rechtsbedeling in ons land te verzorgen.

Voor de interne verdeling van dit nominale aantal zal waarschijnlijk nog moeten verder gewerkt worden met de methoden van “Piste 1”.

Dergelijke werkwijze noopt echter tegelijkertijd tot een wetswijziging m.b.t. de wettelijke kaders. Het staat immers nu reeds vast dat zelfs een 100% bezetting in een aantal entiteiten absoluut niet zal voldoen om aan de grootste noden tegemoet te komen.

13. Waarom hebben we een AMAI “Piste 2” nodig?

Zoals hoger uiteengezet bleken veel elementen uit de eerste werklastmeting onvoldoende sterk onderbouwd om de VTE-behoeften in nominale waarden hard te maken.

1.
De gemiddelde werktijd van de rechter (zowel dossiergebonden als niet dossiergebonden) is een belangrijke variabele. We moeten niet alleen juister meten hoeveel uren per week rechters vandaag werken, enerzijds in dossiers, en anderzijds aan andere taken die stricto sensu geen deel uitmaken van de behandeling van de dossiers, we moeten daarnaast ook normeren: is het wel voldoende als rechters slechts over xxx aantal uren per week beschikken om opleiding te volgen? Is het wel noodzakelijk dat zoveel rechters tijd moeten investeren in allerlei wettelijk opgerichte commissies die niet tot onze “core business” behoren?

2.
De vele eenheidstijden van piste 1 zijn gebaseerd op een raming. Een meting van gemiddelde eenheidstijden biedt een sterkere onderbouw van het systeem van werklastmeting. Tegelijk zal men van deze “eenheidstijden” moeten evolueren naar “normtijden” (het blijft het streefdoel dat niet efficiënte werkwijzen uitdoven).

3.
Door de verschillende werkwijzen bij het bepalen van producten en het schatten van hun onderliggende tijden is het op vandaag onmogelijk om de resultaten transversaal (tussen de types entiteiten) te vergelijken.
Met een - voor alle entiteiten op gelijke wijze uitgevoerd - tijdsmetingsonderzoek (= Piste 2), wenst het College de landelijke gemiddelde behandeltijden evenals de werkelijke arbeidstijd en de dossiergebonden arbeidstijd objectief te laten vaststellen, op een uniforme manier, zodat het College de noden in nominale termen kan definiëren zowel landelijk voor de hele zetel als per type rechtbank en, zo mogelijk, per rechtbank.

4.
Het ultieme doel van “Piste 2” is om, aan de hand van de meting van de werkelijke arbeidstijd (per maand en per week) en de niet dossiergebonden tijd, het nominale aantal rechters te kunnen bepalen dat noodzakelijk is voor de goede rechtsbedeling in ons land. De meting zal daarbij de basis zijn waarop de onderhandelingen tussen het College en de minister zullen starten.

14. Wat gaan we meten in “Piste 2”?

1. Landelijke gemiddelde behandeltijden per product

   Een beperkt aantal producten (tussen de 35 en de 50) waarvan de behandeltijden moeten worden gemeten zijn verdeeld over de volgende soorten gerechten en afdelingen:
   - 12 rechtbanken van eerste aanleg (burgerlijk, correctioneel, jeugd, familie, onderzoek, surb, …);
   - 8 arbeidsrechtbanken;
   - 14 politierechtbanken;
   - 160 vredegerechten;
   - 8 ondernemingsrechtbanken;
   - 5 hoven van beroep;
   - 5 arbeidshoven.

   De Duitstalige rechtbanken van Eupen zijn in dit stadium niet in de werklastmeting opgenomen.
   Tijdens de periode van de meting kunnen rechters en griffiers op verzoek duidelijk aangeven of zij op één van die producten werken en, zo ja, aan welk. De landelijke gemiddelde behandeltijden worden bepaald op het niveau van die producten.

2. Landelijke gemiddelde arbeidstijd in dossiers

   Naast de behandeltijd per geval/per product zal het onderzoek ook moeten aantonen hoeveel tijd een rechter en een zittingsgriffier daadwerkelijk per week/per maand werken, d.w.z. het gemiddelde aantal uren dat hij/zij per week en per maand werkt. Dat moet worden opgesplitst naar de verschillende soorten rechtscolleges. Voor de rechtbanken van eerste aanleg en de hoven van beroep moet er een onderscheid gemaakt worden volgens sectie (correctioneel, jeugd, enz.).

3. Niet dossiergebonden arbeidstijd

   Het onderzoek moet ook opleveren hoeveel tijd rechters en griffiers gemiddeld aan niet-direct dossiergebonden activiteiten besteden, zoals opleidingen, zetelen in externe

commissies, het bijwonen van interne vergaderingen. Zowel de activiteiten van een rechter als die van een griffier kunnen worden onderverdeeld in dossiergebonden werk (behandeling van zaken) enerzijds en niet dossiergebonden tijd (alle activiteiten die geen rechtstreeks verband houden met de zaken) anderzijds.

Onder die categorie van niet dossiergebonden werk valt ook **de beheertijd**. Dat is het geval voor sommige magistraten, maar ook voor griffiers: het betreft de korpschefs (voorzitters en eerste voorzitter) en de hoofdgriffiers, die vaak voltijds managementtaken uitvoeren. Ze kunnen worden bijgestaan door andere mensen die deeltijds managementtaken uitvoeren.

15. Wie wordt er betrokken in "Piste 2"?

1. Magistraten

   De hoven en rechtbanken tellen momenteel 1494 magistraten, waaronder 299 raadsheren (hoven) en 1195 rechters (rechtbanken).

2. Plaatsvervangende rechters

   Naast de "gewone" magistraten doen de rechtscolleges soms ook een beroep op plaatsvervangers (advocaten, professoren, gepensioneerde magistraten). Een correcte berekening van de noden in termen van VTE-magistraten vereist dat het beroep op die plaatsvervangers mee wordt verrekend in de behandeltijd per zaak. De firma die het werk zal uitvoeren, zal een manier moeten voorstellen om die mensen, die bijdragen aan het landelijke gemiddelde van de producten, te meten, desgevallend door een onderscheid te maken tussen plaatsvervangende rechters die een langere tijd in een rechtscollege werken en rechters die voldoen aan occasionele noden en worden opgeroepen per zitting. Zij die als "werkend rechter" betaald worden, moeten in ieder geval in de meting betrokken worden.

3. Zittingsgriffiers en griffiers belast met beheer:

   De hoven en rechtbanken tellen momenteel 2137 VTE's die benoemd zijn in het ambt van griffier, griffier-hoofd van dienst en hoofdgriffier. Niet al die mensen nemen noodzakelijk de functie van zittingsgriffier waar. Anderzijds kregen ook personeelsleden die niet als griffier benoemd zijn de toelating om de functie van zittingsgriffier waar te nemen omwille van de noden van de dienst. Die laatsten moeten mee in de meting worden opgenomen.
   Er wordt geen tijd gemeten voor andere griffiers en administratief personeel (noch voor logistiek personeel). Daarentegen worden hoofdgriffiers die ook zaken behandelen wel betrokken bij het onderzoek.
   Indien mogelijk wordt ook de beheertijd van (hoofd-)griffiers gemeten.

16. Welke meetmethode?

De precieze methode is nog niet bepaald en zal worden voorgesteld door de leverancier, op basis van vooraf bepaalde criteria. Een van die criteria is natuurlijk dat de methode de meting van de verschillende bovenstaande elementen mogelijk maakt. Een tweede criterium is ook dat de enquêteresultaten (behandeltijd, niet dossiergebonden arbeidstijd en -uren) een statistische betrouwbaarheidsgraad van minstens 95 % (+/- 10 %) moeten hebben. De leverancier moet in zijn offerte aangeven hoe en onder welke voorwaarden hij die betrouwbaarheid zal kunnen bereiken (onderzoeksmethode, aantal metingen per rechtscollege/afdeling, fasering van het onderzoek).

Er dient ook rekening mee te worden gehouden dat de behandeltijden, de werkuren en de niet dossiergebonden tijd per jaar en per rechtscollege kunnen verschillen.

Omdat de ervaringen van de eerste werklastmeting en “piste 1” de noodzaak toonden om de bekomen resultaten beter te objectiveren, koos het College voor een tijdsmeting in plaats van een tijdsraming.

De meetmethode wordt niet opgelegd, maar het College is wel op de hoogte van de tijdmeting in Nederland, uitgevoerd door middel van de MultiMomentOpname (MMO) waarbij magistraten en griffiers hun tijdsbesteding digitaal ingeven in een applicatie. Die methode heeft in Nederland al meer dan 10 jaar zijn waarde bewezen.

Er moet een methode worden voorgesteld die minstens even performant is als die methode.

Werklast voor de deelnemers

De tijdmeting is heel belangrijk, maar ze mag geen buitensporige verstoring van het werk van magistraten en de griffiers veroorzaken. De belasting moet zoveel mogelijk worden beperkt.

17. Komt “Piste 2” volledig in de plaats van “Piste 1”?

Piste 2 zal minstens een noodzakelijke correctie vormen op piste 1, omdat we thans de totale arbeidstijd per type entiteit gaan **meten** (om de ramingen te verfijnen).

In die arbeidstijd zit de niet dossiergebonden arbeidstijd vervat, die momenteel enkel wordt geraamd.

We zullen ook beschikken over de gemiddelde tijden per kernproduct (hoe minder kernproducten, hoe eenvoudiger het zal zijn, en hoe kleiner de gevolgen op de resultaten zullen zijn van eventuele foute registraties in de applicaties) voor de verschillende soorten rechtscolleges.

Dankzij de meting in piste 2 zullen we vooreerst in staat zijn om het absolute aantal VTE's te bepalen dat de zetel in zijn geheel nodig heeft, en dat met de cijfers kunnen ondersteunen.

Ook, en met name dankzij de uniforme methode, zullen we in staat zijn om een transversale vergelijking te maken tussen de soorten rechtscolleges. Dat maakt het mogelijk de respectievelijk werklast per type rechtscollege te berekenen en het aantal magistraten te bepalen voor alle rechtscolleges van hetzelfde type, dus bijvoorbeeld voor alle ondernemingsrechtbanken, alle politierechtbanken, alle rechtbanken van eerste aanleg.

Ten derde zullen de resultaten van piste 1 nuttig blijven om het getal X dat aan het betreffende type is toegewezen te verdelen onder de individuele rechtscolleges.

In theorie kan de verdeling tussen de individuele rechtscolleges gebaseerd worden op de kernproducten van piste 2. Hierbij zijn volgende bedenkingen van belang. Deze verdeling tussen individuele rechtscolleges zal statistisch juister zijn in de mate dat het om een geheel van grote entiteiten gaat. In de mate dat het gaat om kleinere entiteiten (met statistisch dus grotere afwijkingen), zal de interne verdeling mogelijk meer aan de hand van de productenlijst van piste 1 moeten gebeuren. Daarnaast is het mogelijk dat het meer gedetailleerd zijn van de productenlijst van piste 1 ook beter de verschillen tussen de grotere rechtscolleges weerspiegelt en dus mee in rekening zal worden gebracht voor de interne verdeling. De proportionele toewijzing, zoals nu wordt voorgesteld met piste 1, kan dus opnieuw gebeuren, met dit verschil dat ze zal gedaan worden met het aantal VTE's dat aan deze pijler wordt toegewezen op basis van de resultaten van piste 2 en niet langer op basis van de huidige kaders.

18. <u>Timing van "Piste 2":</u>

De resultaten van het onderzoek worden verwacht in september 2023. Ze zullen vanaf 2024 worden gebruikt (en vervolgens regelmatig worden herzien).

Tegelijkertijd met de ontwikkeling van "piste 2" zal er blijvend gewerkt worden aan een verbetering van "piste 1", o.a. wat betreft:
- een verbetering van de kwaliteit van de statistische gegevens, door op het terrein na te gaan of volumes correct geregistreerd worden, en door het uitvaardigen van dwingende richtlijnen terzake;
- het onderzoek naar van elkaar afwijkende werkwijzen, en – zo mogelijk – het promoten van de meest efficiënte werkwijzen.